

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Β' - ΤΕΥΧΟΣ 50 (170) - ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ - ΓΡΑΦΕΙΑ : «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ» - ΤΗΛ. 64.105 - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1948

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Εργαστάσια, Βιομηχανία, Τραπεζαί, Νομικά πρόσωπα, Δήμοι - Κοινοότητες Δραχ. 25.000

Εργατικά Κέντρα - Οργανώσεις 12.000

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ»

Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ

ΣΟΦΙΑΣ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ

ΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΑΤΟΥ

ΑΝΤ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΔΗΜ. ΜΑΡΓΑΡΗ

ΘΑΝΟΥ ΒΑΓΕΝΑ

ΣΥΛΛΕΚΤΟΥ

ΕΙΔΙΚΟΥ

ΠΕΤΡΟΥ ΧΑΡΗ

ΑΛΚΗ ΘΡΥΛΟΥ

ΠΑΝΟΥ ΣΠΑΛΑ

Κοντά στους ανθρώπους

«Η ώρα ή καλή».

Οί ψαράδες της Αίγινας

Οί Έλληνες και ή Έργασία

Η Διεθνής Όργάνωση Έργασίας

Ο Ίσθμος

Οί πρώτοι Έλληνες τυπογράφοι

Η Έργατική Νομοθεσία με απλά λόγια

Ο Σύμβουλος του Έργαζομένου

Ο Γος διαγωνισμός της «Έργατικής Έστιας»

Κρίσεις για τον γ' διαγωνισμό της «Έργατικής Έστιας»

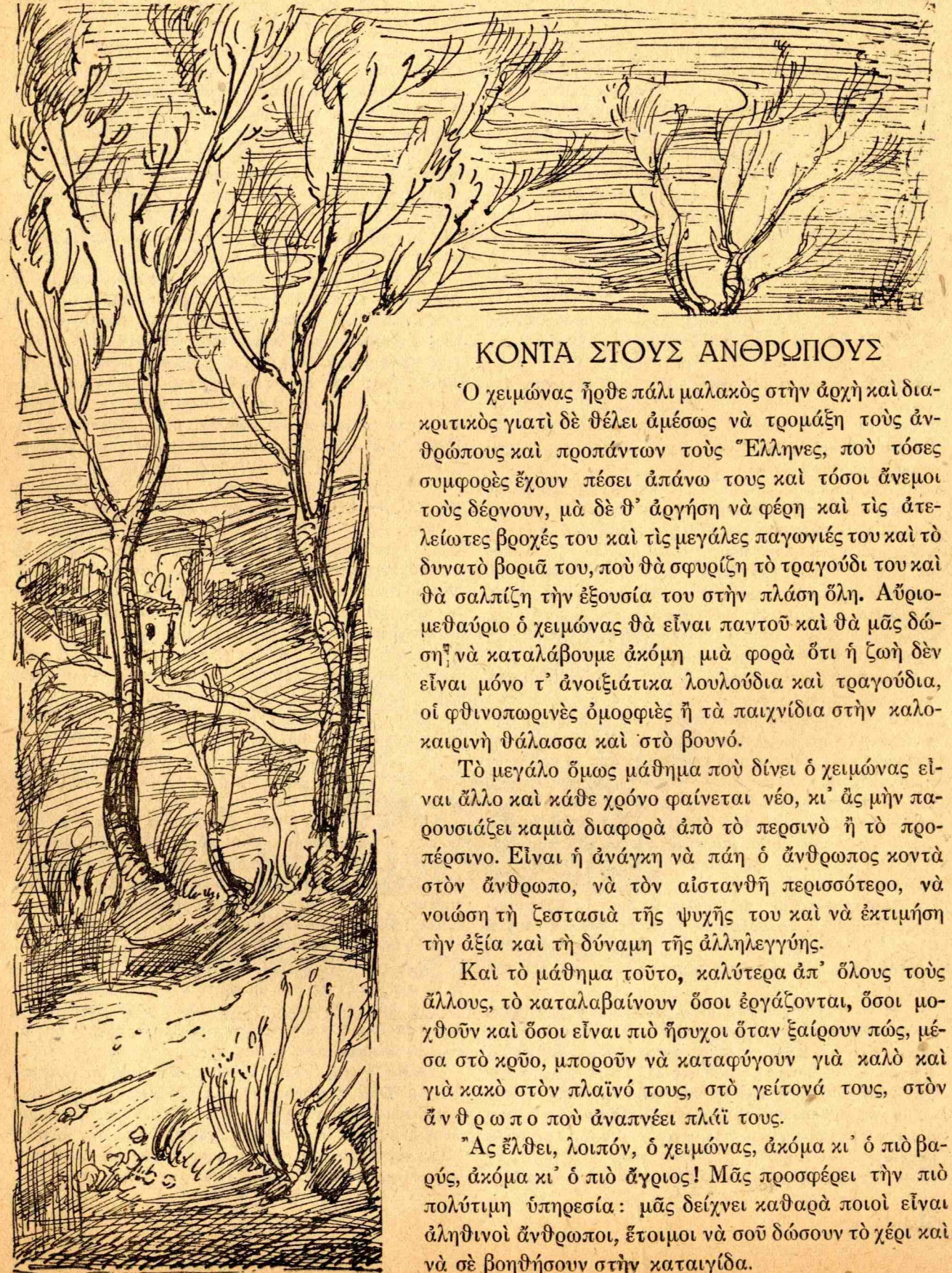
Παιχνίδια — Πνευματικές ασκήσεις — Ανέκδοτα.

Τό έξωφυλλο και τιά σκίτσα τοῦ τεύχους εἶναι τοῦ ζωγράφου
Κ. Ι. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΙΜΗ ΔΡΑΧ. 1.000

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Β' - ΑΡΙΘ. 5 (17) - ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1948

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Ο χειμώνας ήρθε πάλι μαλακός στην αρχή και διακριτικός γιατί δε θέλει άμέσως να τρομάξει τους ανθρώπους και προπάντων τους Έλληνες, που τόσες συμφορές έχουν πέσει άπάνω τους και τόσοι άνεμοι τους δέρονουν, μα δε θ' άργήση να φέρη και τις άτελείωτες βροχές του και τις μεγάλες παγωνιές του και τὸ δυνατό βοριά του, που θα σφυρίζει τὸ τραγούδι του και θα σαλπίζει την έξουσία του στην πλάση ὄλη. Αύριο-μεθαύριο ὁ χειμώνας θα εἶναι παντοῦ και θα μᾶς δώσει ἢ να καταλάβουμε ἀκόμη μιὰ φορά ὅτι ή ζωή δέν εἶναι μόνο τ' άνοιξιάτικα λουλούδια και τραγούδια, οί φθινοπωρινές ὁμορφιές ή τὰ παιχνίδια στην καλοκαιρινή θάλασσα και στὸ βουνό.

Τὸ μεγάλο ὅμως μάθημα που δίνει ὁ χειμώνας εἶναι ἄλλο και κάθε χρόνο φαίνεται νέο, κι' ἄς μὴν παρουσιάζει καμιά διαφορά ἀπὸ τὸ περσινὸ ή τὸ προπερσινὸ. Εἶναι ή ἀνάγκη να πάη ὁ ἄνθρωπος κοντά στον ἄνθρωπο, να τὸν αἰστανθῆ περισσότερο, να νοιώση τὴ ζεστασιά τῆς ψυχῆς του και να ἐκτιμῆσῃ τὴν ἀξία και τὴ δύναμη τῆς ἀλληλεγγύης.

Και τὸ μάθημα τοῦτο, καλύτερα ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους, τὸ καταλαβαίνουν ὅσοι ἐργάζονται, ὅσοι μοχθοῦν και ὅσοι εἶναι πιὸ ἥσυχοι ὅταν ξαίρουν πῶς, μέσα στὸ κρύο, μποροῦν να καταφύγουν για καλὸ και για κακὸ στον πλαῖνό τους, στὸ γείτονά τους, στον ἄνθρωπο που ἀναπνέει πλάι τους.

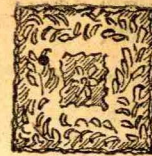
Ἄς ἔλθει, λοιπόν, ὁ χειμώνας, ἀκόμα κι' ὁ πιὸ βαρὺς, ἀκόμα κι' ὁ πιὸ ἄγριο! Μᾶς προσφέρει τὴν πιὸ πολύτιμη ὑπηρεσία: μᾶς δείχνει καθαρά ποιοί εἶναι ἀληθινοί ἄνθρωποι, ἔτοιμοι να σοῦ δώσουν τὸ χέρι και να σε βοηθήσουν στην καταιγίδα.

Η "ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ"

«Η ώρα ή καλή»

Του κ. Κ. Ρωμαίου

Τὰ ἀληθινὰ αἰσθήματα καὶ ὁ χαρακτήρας ἀτόμων καὶ λαῶν δὲν φαίνονται μόνον ἀπὸ τῆς πράξεως τους καὶ τὰ ἐλατήρια ποῦ τῆς κινουῦν. Γίνονται ἐπίσης φανερά καὶ ἀπὸ τοὺς λόγους, μὲ τοὺς ὁποίους ἐκφράζονται καὶ συνοδεύουν τῆς σκέψεως τους γιὰ τοὺς ἄλλους. Ἐνας ἄσχημος λόγος μπορεῖ νὰ φέρῃ καταστροφές. «Ἡ γλῶσσα κόκκαλα δὲν ἔχει καὶ κόκκαλα τσακίζει». Κι' ἕνας λόγος, γεμάτος καλωσύνη καὶ συμπάθεια, εἶναι χίλιες φορές ἀξιότιμος ἀπὸ κάθε ὕλικό δωρο. «Ὁ λόγος σου μὲ χόρτασε καὶ τὸ φαί σου φάτο» λέει παραστατικὰ ἢ γνωστὴ παροιμία, ἕνα ἀπὸ τὰ πολλὰ ἠθικά ἀποφθέγματα τῆς πρακτικῆς φιλοσοφίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἐνα σημερινὸ κεφάλαιο τῆς κατηγορίας αὐτῆς εἶναι «οἱ εὐχὲς» καὶ «οἱ χαιρετισμοί» ποῦ συνηθίζονται ὁ λαός μας. Εἶναι μόνο λόγια, ἀλλὰ δείχνουν τόση ποικιλία καὶ χάρη καὶ ψυχικὴ ἔκφραση, ποῦ μόνα τους, εὐχὲς καὶ χαιρετισμοί μας, ἂν τὰ συγκεντρώσουμε σὲ μιὰ πλούσια ἐκφραστικὴ ομάδα, ἀρκοῦν νὰ μᾶς ἀποκαλύψουν ἕνα μεγάλο ἔθνικο χαρακτηριστικὸ μας, τὴν ἑλληνικὴ εὐγένεια.

Ἄν εἰδικεύσουμε τὸ θέμα καὶ περιορισθοῦμε σὲ μιὰ μονάχα οἰαδήποτε εὐχὴ καὶ χαιρετισμό, τὸ πρᾶγμα μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀκόμη σαφέστερο. Μιὰ τέτοια εὐχὴ εἶναι καὶ ἡ σημερινή, ποῦ λέγεται κυρίως γιὰ κάθε μελλοντικὸ γάμο. «Ἡ ὥρα ἢ καλή» ἔτσι εὐχονται στοὺς ἀρραβωνιασμένους καὶ τοὺς συγγενεῖς τους. Θεωρεῖται ὁ γάμος ὡς τὸ σημαντικώτερο ὄροσημο τῆς ζωῆς κάθε ἀνθρώπου. Κι' εἶναι ἢ προκειμένη εὐχὴ ἢ κυριώτερη, ἢ πιὸ συνηθισμένη εὐχὴ γιὰ τὸ γάμο.

Εὐκόλα λοιπὸν ἐννοοῦμε τὴν ἰδιαίτηρη σημασία τῆς εὐχῆς αὐτῆς: «Ἄς εἶν' ἢ ὥρα ἢ καλή καὶ ἢ εὐλογημένη», λένε ὠρισμένοι στίχοι ἀπὸ δημοτικὰ μας τραγούδια, ἰδίως γαμήλια. Καὶ ἡ ἀπλή καθημερινὴ εὐχὴ λέγεται καὶ ἔτσι: «Ἡ ὥρα ἢ καλή καὶ ἢ εὐλογημένη, παιδάκι μου». Ὅταν ἢ μητέρα μιλάει γιὰ τὴν στέψη τοῦ κοριτικοῦ της, δὲν ἀναφέρει πάντα τὴ λέξη γάμος, ἀλλὰ ποῦ καὶ ποῦ λέει: «ὅταν ἔρθῃ ἢ ὥρα τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ κορίτσι μου...». Αὐτὴ εἶναι ἢ καλή ἢ ὥρα, δηλ. ἢ καλή ἢ μοῖρα τοῦ κάθε ἀνθρώπου.

Ἄν προσέξουμε πιὸ πολὺ τὰ σχετικὰ παραδείγματα, μποροῦμε νὰ διαπιστώσουμε ὅτι ἢ λέξη ὥρα ἔχει διφορούμενη σημασία. Σημαίνει τὴν ὠρισμένη χρονικὴ ὥρα, καὶ σημαίνει τὴν μοῖρα, τὴν καλή ἢ τὴν ἀνάποδη.

Ἡ πρώτη σημασία τῆς εἶναι ἢ πιὸ συνηθισμένη στὸν καθημερινὸ μας λόγο. «Ὅσα φέρνει ἢ κακή ὥρα, δὲν τὰ φέρνει ὁ χρόνος ὁλος» βεβαιώνει ἢ παροιμία. Ἐπίσης: «ὁ φίλος εἰς τὴν ὥρα, ἀξίζει μίαν ὥρα» παροιμία ποῦ εἶναι περίπου σύνωνυμη μὲ τὴν ἐπόμενη «Φίλε μου, στὴν ἀνάγκη μου, κι' ὀχτρεῖ μου στὴν χαρά μου». Τὸ νόημά τους εἶναι ὅτι τὸν ἀξιοφίλο μας στὴν ἀνάγκη μας ἰδίως τὸν χρειάζομαστε, ἐνῶ ὅταν εὐτυχοῦμε τότε ὅλο

μᾶς δείχνουν ἐπιφανειακὴ φιλία, ὡς καὶ ὅσοι μᾶς μισοῦν. Ἐπίσης: «ὥρας δουλειά, χρόνου ἀναμελειά» παροιμία ποῦ παραστατικὰ δείχνει ὅτι κι' ἢ πιὸ μικρὴ ἐργασία μὲ τῆς ἀλλεπάλληλες ἀναβολές τῆς πολὺ εὐκόλα καταντάει νὰ χρονίζῃ ἐπ' ἀόριστο.

Ἡ ἄλλη, ἢ δευτέρη σημασία, εἶναι περιορισμένη καὶ δυσδιάκριτη, ὑπάρχει ὁμως. Εἶναι ἢ ὥρα, ποῦ θυμίζει τῆς ἀρχαῖες ὥρες καὶ τῆς Μοῖρας ποῦ ἀρχαῖες καὶ νεοελληνικὲς δὲν εἶναι ἄσχετες ὅλες μεταξύ τους. Ἡ ὥρα αὐτὴ εἶναι καὶ καλή, εἶναι καὶ κακή, ὅπως καὶ ἢ Μοῖρα εἶναι καλή, εἶναι καὶ κακή.

Σὲ ὅλες αὐτὲς τῆς περιστάσεις ὑπάρχει ὁ βᾶθος ἢ προσωποποίηση. «Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάξῃ ἀπὸ τὴν κακὴ τὴν ὥρα». «Μαύρη ὥρα νὰ σ' εὐρῃ» (δηλ. κακιὰ Μοῖρα νὰ σ' εὐρῃ). Γιὰ ἕναν ποῦ εἶχε καλὴ μοῖρα, λένε: «Σὲ χρυσὴ ὥρα γεννήθηκε» ἢ «ὅταν ἐγεννήθηκεν, ἢ μοῖρα του ἐκλώθε μ' ἕνα χρυσὸ σφοντύλι». Καὶ μόνο ἀπ' αὐτὰ τὰ δυὸ παραδείγματα ποῦ λέγονται στὴν Κρήτη, βλέπομε πόσο συγγενικὲς μορφές ἀκόμη παραμένουν οἱ ἀρχαῖες ὥρα, Μοῖρα, Κλωθώ.

Ἐπάρχει λοιπὸν ἢ κακὴ ὥρα καὶ ὑπάρχει ἢ καλὴ ὥρα, ὅπως ὑπάρχει ἢ κακὴ Μοῖρα καὶ ἢ καλὴ Μοῖρα. Αὐτὴ ἢ κακὴ ὥρα προσοχὴ μας μὴ μᾶς ἀκούση ἂν ποῦμε κάπριο φόβο μας, καμιά ὑποψία μας γιὰ τυχὸν ἀρρώστεια, γιὰ θάνατο, γιὰ κάποιο κακό. Ἄναφέρουμε κάτι ἄσχημο, καὶ τότε ἢ εμεῖς ἢ ὁ ἀκροατῆς μας χτυπάει ξύλο—ἐνέργεια προληπτικὴ, ἀποτρεπτικὴ—ἢ παρεμβάλλει τὴ γνωστὴ μας φράση: «Κοῦφῃ ἢ ὥρα ποῦ μᾶς ἀκούει». «Κακῆς ὥρας γέννα» λέμε γιὰ κάποιον, ὅταν εἶναι ἐκ γενετῆς κακορρίζικος, δύστροπος καὶ ἀναποδιασμένος.

Στὴν ὥρα τούτη—ὄχι τὴν χρονικὴ, ἀλλὰ τὴν προσωποποιημένη μοῖρα μας καὶ τὴν μοῖρα τοῦ θανάτου μας—σ' αὐτὴν θὰ γίνῃ κι' ὁ ἱερὸς ὄρκος μας: «Μὰ τὴν ὥρα ποῦ μᾶς παραστέκει!» ὀρκίζονται σὲ μερικὰ μέρη.

Ἡ καλὴ ὥρα ἐπίσης ἀναφέρεται κάπως συχνά. Ὅταν λέμε κάποια καλὴ εὐχὴ, δὲν παραλείπουμε—εμεῖς ἢ κάποιος ἀκροατῆς μας— νὰ προσθέσουμε: «Ἡ καλὴ ἢ ὥρα τὸ γροικάει». Σημαίνει ὅτι περίπου καὶ ἢ ἄλλη λαϊκὴ εὐχὴ μας, ἢ πιὸ συνηθισμένη: «Ἀπὸ τὸ στόμα σου καὶ στοῦ Θεοῦ τ' αὐτί». Σὲ ἕναν ποῦ ἀναχωρεῖ σὲ ταξίδι, μικρὸ ἢ μεγάλο, τὸν εὐχόμεστε: «Ὁ Χριστὸς κι' ἢ καλὴ ἢ ὥρα μαζίσου!» Ἐνόητο ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ τὴν μιὰ ὥρα τοῦ ὠρολογίου, ἀλλὰ ἐδῶ ἐννοεῖται ἢ καλὴ Μοῖρα, ἢ προστατευτικὴ ἀλεξίκακος συνοδὸς σ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ σου.

Αὐτὴ νομίζω καὶ δέχομαι ὅτι ἦταν ἢ ἄγνωστη ἀρχικὴ ὥρα τῶν σημερινῶν λαϊκῶν μας εὐχῶν, τῶν χαιρετισμῶν καὶ τῶν καταρῶν. Εἶναι δηλ. ἢ προσωποποιημένη ὥρα, ποῦ πολλὴν ἔχει σχέση μὲ τὴν ἀρχαία ὥρα καὶ τὴ Μοῖρα. Εἶναι ἢ παντοδύναμη ὥρα ποῦ παραστέκει τὸ γάμο μας, κάθε μας ταξίδι, κάθε μας

σημαντικὸ ἐπιχείρημα καὶ ἔργο ποῦ θ' ἀρχίσουμε.

Ἐπιπλέον ἢ προσωποποίηση εἶναι σὲ λίγες παροιμιακὲς φράσεις καὶ εὐχὲς, κι' ἢ ὥρα ἐνομήθη ὅτι εἶναι ἢ χρονικὴ ὥρα τοῦ ὠρολογίου. Καὶ ἀπὸ τούτῃ τὴ σημασιολογικὴ μεταβολὴ προήλθαν ἕνα σωρὸ παραλλαγές. «Σὲ ὦρες καλὲς νὰ τὸ ξεοδέψετε» ἔτσι σὲ κείνον ποῦ κερνάει ἀπὸ τὸ νέο του κρασί εὐχονται ὅσοι πρωτοπίνουν τ' Αἰ-Δημητριοῦ. «Γιὰ ποῦ, ὦρες καλὲς;» ρωτοῦμε σήμερα, κι' εἶναι τοῦτο σύνωνυμο μὲ τὸ «γιὰ ποῦ, μὲ τὸ καλό;». Ἀκόμη διατηρεῖται ἢ σημασία τῆς καλῆς ὥρας: «ὥρα καλὴ σας» ἢ «ὥρα καλὴ στὴν ἀφεντιά σας», λέμε γιὰ χαιρετισμὸ μας σ' αὐτοὺς ποῦ συναντοῦμε. Ἐπίσης χαιρετισμὸς καὶ ἀντιχαιρετισμὸς: «Καλὸ βράδυ.—Στὴν ὥρα τὴν καλή». Ἡ εὐχὴ τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ εἶναι παρόμοια: «Ἄειντε, πουλί μου στὸ καλὸ καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα» τέτοια εἶναι ἢ εὐχὴ τοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ γιὰ ἀγαπημένον πρόσωπο ποῦ ἐνητεύεται.

Ὅταν ἀναφέρουμε ξενητεμένον ἢ γενικῶς ἀπουσιάζοντα, προσθέτουμε πάντα μιὰ παρενθετικὴ εὐχὴ: «Ὁ καμμένος ὁ Πέτρος μας, καλὴ τοῦ ὥρα ἐκεῖ ποῦ βρίσκεται, μᾶς ἔλεγε...». Ἀπὸ ἐδῶ πιθανώτατα καὶ τὸ παρατσούκλι ὁ Καληῶρας, γιὰτὶ συχνὰ θὰ μεταχειρίζεται στοὺς λόγους τοῦ τὴν παρενθετικὴ τούτῃ εὐχῆ. «Καλὴ τοῦ ὥρα καὶ γλυκειά» εἶναι ἄλλη

παραλλαγή γιὰ ξενητεμένο μας πρόσωπο.

Τελειώνουμε μὲ δυὸ σατυρικὲς παραλλαγές τῆς μορφῆς αὐτῆς λαϊκῆς μας εὐχῆς: α) Ἡ μιὰ εἶναι πασιγνωστὴ ἀπὸ τὸ γνωστὸ παραμῦθι, ὅπου ὁ κουτὸς εὐχῆθηκε τὸν κυνηγὸ ὡς ἐξῆς: «ὥρα καλὴ στὴν πρύμνη σου, κι' ἀέρας στὰ πανιά σου, μὴ δὲ πουλί πετοῦμένο νὰ μὴ βρεθῇ μπροστά σου». β) Ἡ ἄλλη, λιγώτερο γνωστὴ, στηρίζεται τὴν εἰρωνεία τῆς στὴν παρήχηση. Γιὰ ἕναν ποῦ φεύγει γιὰ κάπου ἐκεῖ κοντά, ἢ παρέα τοῦ εἰρωνικά τοῦ εἶπεται «ὥρα καλὴ σου, κι' ἢ ψώρα μαζίσου». Νὰ προσέξουμε ὅτι δὲν ἀντιστοιχοῦν μόνο ἢ ὁμοιοκαταληξία «καλὴ σου—μαζί σου» ἀλλὰ καὶ ὁ σκόπιμη ὁμοιοκαταληξία «ὥρα—ψώρα».

Καὶ ἀπὸ μιὰ μόνο λαϊκὴ μας εὐχὴ καὶ τῆς παραλλαγῆς τῆς εἶδαμε σήμερα καθαρὰ δυὸ πράγματα: α) ἕνα κομμάτι νεοελληνικοῦ βίου, ποῦ, αὐτὸ καθεαυτὸ, τὸ χαρακτηρίζει εὐγένεια σὲ αἰσθήματα—ὅταν πρόκειται γιὰ σοβαρὴ συζήτηση—ἢ τὸ χαρακτηρίζει ἐξυπνη σάτυρα, —ὅταν πρόκειται γιὰ λεπτὴ εἰρωνεία.— β) ὅτι τὸ ἴδιο τοῦτο κομμάτι νεοελληνικοῦ βίου μᾶς φανερώνει πόσο ἢ παράδοση κι' ἢ ζωὴ μας εἶναι δεμένα μὲ τὴν ἀρχαία κληρονομία μας, σὲ ἰδέες καὶ σὲ τρόπο νὰ τῆς συναισθανόμαστε ὁμοῖα.

Κ. ΡΩΜΑΙΟΣ

Ὁ Πρόεδρος τῆς τοπικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Ἐργατικῆς Ἐστίας» Βόλου κ. Κωνστ. Σ. Ρεγγούκος καταθέτει τὸν θεμέλιο λίθο τοῦ κτιρίου τῆς «Ἐργατικῆς Ἐστίας» Βόλου. Παρ' ἵσταται ὁ Νομάρχης Μαγνησίας κ. Παπαδάκος.

Με τους καλούς ανθρώπους

Οι ψαράδες τής Αΐγινας

Της Κ^{ας} Σοφίας Κ. Σπανούδη

Τό πρώτο πράμα πού σοῦ κάνει ἐντύπωση εἶναι ἡ πάστρα τους. Τό ποκάμισό τους καί τὰ παντελόνια τους, παληά, ξεθωριασμένα, μ' ἕνα σωρό μπαλώματα ἀλλοπρόσαλλα, λάμπουν κατακάθαρα καί νοικοκυρεμένα. Κατακάθαρα εἶναι καί τὰ πόδια τους, πού ἔχουν ἀποκτήσει φυσικά παπούτσια μέ δέρμα σκληρό, ἀπ' τήν ἀρμύρα τῆς θάλασσας ὡς τὰ γόνατα, κι' ἀστράφτουν σάν ὄστρακόδερμα στόν ἥλιο. Τό ἴδιο νοικοκυρεμένα εἶναι καί τὰ δίχτυα τους, πού τὰ ἐπιδιορθώνουν ὅλη μέρα μ' ἐντατική προσοχή μαζί μέ τίς γυναῖκες καί τὰ κορίτσια τους, καί τ' ἀπλώνουν στά μурάγια, γύρω ἀπ' τό λευκό ἐκκλησάκι τοῦ Ἀη Νικόλα, τό χτισμένο στήν ἄκρη τοῦ μώλου, πού τόν ἔχουν ὄλο δι-καιοματικά στήν κατοχή τους.

Οἱ ψαράδες τῆς Αΐγινας εἶναι ἡμεροί καί συγκαταβατικοί καί σοῦ χαρίζουν τή φιλία τους εὐκολώτερα ἀπ' τοὺς σφουγγαράδες. Δέν τοὺς ἔχει ἀγριέψει σέ τίποτε τὸ ὑγρὸ στοιχεῖο. Βρίσκονται σέ μιὰ ἀρμονικὴ συμβίωσι μέ τή θάλασσα, πού τοὺς χαρίζει τ' ἀγαθά της, ὄχι βέβαια χωρίς κόπους καί κινδύνους, μὰ χωρίς τίς ἀντίμαχες μανιές τῶν Ὁκεανῶν, πού δέν τίς ἀντίκρυσαν ποτέ στή ζωὴ τους. Ὅταν τοὺς ρωτῶ γιά τοὺς κινδύνους πού συναντοῦν οἱ σύντροφοί τους στίς μεγάλες θάλασσες, μοῦ ἀπαντοῦν χωρίς νά δώσουν καί μεγάλη σημασία:

— Ἡ θάλασσα εἶναι γεμάτη μαῦρα βράχια, πού τὰ σκεπάζει τὸ κύμα ἐπιτήδες, γιά νά πέσουν ἀπάνω τους τὰ στραβά τὰ καράβια καί νά σπάσουν σάν καρυδό-τσοφλα. Ὑστερα ἔρχονται, βλέπεις, κι' οἱ φουρτούνες...

— Ἐσεῖς ἐδῶ δέν ἀντικρύζετε φουρτούνες;

— Καί τί εἶναι τὰ βουνά τῆς στερηθῆς μας, μπροστά στά κύματα τὰ θεώρατα πού μᾶς ρίχνονται μέρες-μέρες; Τῆ δύναμή τους τὴν ὕγρη, μήτε ἡ πέτρα μήτε τὸ σίδερο δέν τὴν ἔχουν.

— Καί πῶς τὰ πολεμάτε μέ τὰ ψαράδικά σας;

— Ὅλο τὸ πᾶν εἶναι νά μὴ τοὺς πᾶς κόντρα! Ἄμα σέ πιάσει ἀναπάντεχα ἡ φουρτούνα μέσα στό πέλαγο κι' ὁ καπετάνιος προφτάει νά γυρίσει κατὰ τὸ δρόμο τῆς τὸ καράβι, τότες καβαλλάει τὰ κύματα σάν ἄλογα κι' ὅπου σέ βγάλῃ ἡ ἄκρη...

Γιά νά μέ πάρουν ὅμως μαζί τους, ἕνα πρῶτ, μέ τὴν ἀνεμότρατα, χρειάστηκε νά τοὺς παρακαλέσω πολύ, καί νά περιμένω ν' ἀλλάξῃ τὸ φεγγάρι καί τὴν τελευταία του φάση, γιά νά πέσῃ ἀπόλυτη γαλήνη. Κάθε πρῶτ πήγαινα καί τοὺς ἐβλεπα στήν ἀκρογιαλιά, καί περνοῦσα μαζί τους ἀξέχαστες ὥρες.

— Λέτε νά πιάσουμε καί ἀστακούς!

— Μμμ... δέν εἶναι τώρα ὁ καιρὸς τους. Καβούρια ὅμως θά βροῦμε πολλά. Καί θά τὰ ψήσουμε κι' αὐτὰ στή χόβολη.

— Ἐφάσες ποτέ, κυρά μου, ἀστακὸ ψημένο στή χόβολη; μοῦ λέει ὁ Στέφος. Ἐ, καί νά νοιώσης γλύκα... Καί φιλοῦσε τίς ἄκρες τῶν δακτύλων του. Ὁμολογῶ πῶς δέν ἔφαγα ἀστακὸ ἔτσι ψημένο.

— Καί πού τὸν ψήνετε;

— Ὅσο γι' αὐτό, ἀνάγκη πᾶσα νά ψηθῇ ζωντανός. Γι' αὐτό ἔχομε πάντα ἔτοιμο τὸ νταντουρί μας κάτω στ' ἀμπάρι.

— Δέ μοῦ λές, Στέφο, ἐσὺ θά ξέρῃς τὴν καλλίτερη ψαράδικη κουζίνα. Πῶς γίνεται ἡ κακαβιά;

— Ὁ Στέφος, πού εἶναι ὁ πιὸ πρόσχαρος ἀπ' ὅλους, χαμογελᾷ μέ συγκατάβασι. Ἡ ἐρώτησίς μου τοῦ φαίνεται στοιχειώδης.

— Γιά ὅσες τοὺς στεριανούς εἶναι ζόρικο νά τὴν φτειάξετε. Γιατί ἡ κακαβιά θέλει ὄλα τὰ θαλασσινά νά κολυμπᾶνε μέσα στήν κατσαρόλα, μέσα σέ ζουμί πού ἔβγαλες ἀπὸ τέσσερις-πέντε ὀκάδες μικρόψαρα — μαρίδες, λαπίνες, γόπες, χανάκια κι' ἄλλα πού πιά-νουν οἱ παραγαδιάρηδες καί πού τὰ βράζει καλά μέ πολλά κρομύδια, ὡς πού νά λυώσουν κι' ὕστερα τὰ στίβεις καί τὰ πετᾷς. Ἐ, καί τί ζουμί σοῦ βγάζουν... Σ' αὐτὸ τὸ ζουμί μέσα θά βράσουν τὰ μεγάλα τὰ ψάρια. Σφυρίδα, σκορπιόι, συναγρίδα, λαυράκι... Ἐξω οἱ στείρες, ἔξω οἱ ροφοί, μέ τὰ σκληρὰ πετσά...

— Βάζεις καί μπακαλιάρους; τὸν ρωτῶ ἐγὼ πού τρελλαίνομαι γιά τὸ ὄραϊο αὐτὸ ψάρι τῆς Αΐγινας μέ τὸ κρέας του τὸ ἄσπρο σάν τὸ γάλα.

— Μμμ... ἄφηστους! αὐτοὶ εἶναι ψάρια γιά τοὺς ἄρρωστους καί γιά τὰ μικρὰ παιδιὰ. Βάζεις τὸ λοιπὸν, ὄλα τὰ φροῦτα τῆς θάλασσας μέσα. Κοβούρια, ἀστακοί, γαρίδες, καραβίδες, μύδια, στρείδια, χτένια, ἀχινούς. Τ' ἀνοίγεις μέ τὸ μαχαίρι καί τὰ ρίχνεις ζουντανά μέσα στὸ ψαρόζουμο. Θάμα! Καί νά μὴ βράσουνε παραπάνω. Σέ εἴκοσι λεπτά τὸ πολὺ ἡ κακαβιά εἶναι ἔτοιμη.

— Βάζεις κι' αὐγολέμονο, Στέφο;

Ἐκεῖνος μέ κυττάζει μέ περιφρόνησι:

— Τί νά τὸ κάνεις τ' αὐγολέμονο, κυρά μου; Δέν σοῦ φτάνει ὅλη ἡ θαλασσίλα, πού ξάντισε μέσα καί σοῦ παίρνει τὴ μύτη; Πιπέρι μπόλικο καί λάδι δέ σοῦ λέω... Μὰ ἡ κακαβιά ἀποζητάει καί κρασί γλυκόπιτο, ἀπὸ μελιγκοῦρι καί μαυροῦδι... (μαῦρα σταφύλια).

— Πάψε, ρέ Στέφο, καί μᾶς ἔσπασε τὴ μύτη, πρῶτ-πρῶτ ἡ εὐωδιά, τοῦ λέει γελῶντας ὁ καπετάν Ἀρτέμης, ὁ ἀρχηγός τους.

Κι' ἀρχίζουν τότες ἀνάμεσό τους τὰ πειράγματα μέ τὰ παρατσούκλια τους, πού εἶναι παιδιάστικα στὸ χιοῦμορ τους τ' ἀθῶο, ὅσο καί παρακινδυνευμένο: Χατζημαγκούρας, Κολοκέντης, Σπαθῆς, Στραβόκολος, Χεζοκάνατος, Καραμουσοῦτης. Ἡ θάλασσα τοὺς κάνει ὄλους μεγάλα παιδιὰ, ἄκακα καί θυμόσοφα. Κι' εἶναι μιὰ χαρὰ ἡ συντροφιά τους.

Τὰ μεγάλα ψαράδικα—ἀνεμότρατες μέ βαροῦλκα, παραγαδιάρικα, γκρι-γκρί — ξεκινοῦν σέ θεωρίες ἀρά-δα-ἀράδα, κατὰ τὸ βασιλεμα τοῦ ἡλίου, ὅταν δέν ἔχει φεγγάρι, τὰ γκρι-γκρί μέ τὰ καμάκια καί τὰ παραγάδια. Ἄλλα στά πρῶτα ξημερώματα, πρὶν ἀκόμα γλυκοχαράξῃ. Ἡ θεωρία τῶν γκρι-γκρί, πού ξεκινᾷ τὸ

σοῦρουπο, εἶναι ἕνα ὄραϊο θέαμα καί σοῦ ξυπνᾷ στὴ φαντασία ἀπλοϊκὲς εἰκόνες τῶν Γραφῶν. Μπροστά μιὰ μεγάλη μπενζίνα σέρνει ἕξ ὡς ἑπτὰ ψαράδικα δεμένα μέ παλαμάρια τὸ ἕνα μέ τ' ἄλλο. Ἀπ' ὅπου κι' ἂν ξεκινήσουν ὅμως θά περάσουν πάντα μπροστά ἀπ' τὸ Μῶλο καί περνώντας τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἀη Νικόλα, θά σηκωθοῦν ὄλο ἕνας-ἕνας νά κάνουν τὸ σταυρὸ τους καί νά γονατίσουν γιά μιὰ σύντομη δέησι στόν Ἅγιο πού εὐλογεῖ τὰ δίχτυα τους καί τοὺς προστατεύει. Ὑστερα τὰ καίκια τροβοῦν κατὰ τὴν Πέρδικα πρὸς τ' ἀνοιχτὰ ἢ κατὰ τὸ Ἀγκίστρι κι' ἀρχίζουν τὴ νύχτα τὸ ψάρεμά τους, πού εἶναι πανοραμιακὸ, μέ τοὺς φανούς πού ἔχουν δύναμι τριῶν χιλιάδων κεριῶν καί φωτίζουν μ' ἔνταση τὴ θάλασσα σέ ἀκτίνα πενήντα τετραγωνικῶν μέτρων. Ὁ λαμπαδόρος κανονίζει τὸ φάτισμα κοί τοῦ μεγάλου φακοῦ πού φέγγει μέσα στὴ θάλασσα ὡς σαράντα ὀργυιὲς βάθος.

Τὰ ψαράδικα ἔχουν ὄλα ὀνόματα γνωστῶν κι' ἀγαπητῶν Ἀγίων τοῦ νησιοῦ: Ἅγιος Νεκτάριος, Ἅγιος Σώζων, Ἅγης-Σίδερος, Εὐαγγελίστρια, Ἅγιος Φανούριος, Ἀη Νικόλας, Ἀη-Γιάννης.

Μὰ τ' ὄραιότερο ξεκίνημα εἶναι τὸ πρῶτ, πρὶν ξημερώσει, τὴν ὥρα πού ξεσκοτεινιάζει ἡ θάλασσα καί τ' ἄστρα οἰθύνουν ἕνα-ἕνα. Πίσω μας τὸ νησί ἀκόμη δέν ξυπνᾷ, καί μέσα στά πέπλα τῆς ὀμίχλης πού σκεπάζει τὰ νερά, μόλις ἀσπρίζουν τὰ σπιτάκια. Τὰ νερά τὰ κοιμισμένα ξυπνοῦν τώρα, καθὼς τὰ σχίζει ἀπὸ τίς δυὸ πλευρές του τὸ καίκι, κι' ἕνα κοκκινωπὸ τόξο στίς ἀνατολικὲς ἄκρες τοῦ ὀρίζοντα ἀρχίζει νά προμηνᾷ τὸ θαῦμα. Σέ λίγο ὁ ἥλιος, σάν μπόμπα πού βγαίνει μέσ' ἀπὸ πυρκαϊά στὸ πέλαγος, φλογίζει τὰ κύματα, χωρίς νά ταραξῇ τὴ γαλήνη τους τὴν ἀπέραντη, ξυπνώντας μιὰ χαρὰ παιδιάστικη μέσ' στήν ψυχὴ τῶν καλῶν καί ἀνίδεων ἀνθρώπων. Ὁ Καπετάν Ἀρτέμης ἀρχίζει νά σιγοτραγουδᾷ «Μπαρμποῦνι μου θαλασσινὸ, κι' ὀλόχρυσό μου ψάρι» κι' ὁ Μιχάλαρος, ὁ Δράκος, ὁ Φωτάκης, συνοδεύουν τὸ τραγοῦδι του μέ μεράκι: «τὰ χεῖλια μου σέ λαχταρᾷν, κάρδιά μου σέ γουοθάρει». Καί λίγο-λίγο, σάν ἄνθρωποι πρῶτόγονοι, νοιώθουν ὄλο μέσα τους τὴν ὥρα αὐτὴ τὴν πρῶτῃ, τὴν τυφλὴ ὄρμη τῶν δυνάμεων τῆς φύσης, πού ξυπνᾷ ὀλόγυρα. Ὁ βυθὸς ἀρχίζει νά φαίνεται σάν μέσα ἀπὸ φακὸ κρυστάλλινο, κι' οἱ βράχοι ξεχωρίζουν στὸ βάθος, σάν ἀπὸ γυαλί θαμπόφωτο, μέσα στ' ἀκίνητα νερά, πού δείχνουν τόσο κοντὰ μας τὰ βάρητα, ὥστε νά γελιέσαι πῶς μπορεῖ κανένας μέ τὸ κουπί νά τ' ἀγγίξῃ, ἐνῶ ἡ βάρκα μας, θαρρεῖς πῶς πετᾷ στόν ἀέρα. Μὰ, σιγά-σιγά, ἡ ὕγρη ἀτμοσφαῖρα ὡς τὸ βάθος τῆς ζωντανεύει. Τὰ φύκια ἀργοσαλεύουν καί μιὰ ζωὴ μικρόκοσμων ἀργοκουνιέται ἀπ' τὰ βάρη ὡς τὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ τ' ἀκύμαντου πού τὴ στολίζουν οἱ μέδουσες μέ μιὰν ὀπάλινη διαφάνεια, πού παραπλανᾷ τὴ φαντασία.

Ὁρα γλυκεῖα καί ἡμερώτατ μέσα σ' ὄλες τίς θαλασσινὲς τίς ὥρες. Ὁ φίλος μου ὁ Στέφος μοῦ δείχνει τὴ ζωὴ καί τὴν κίνησι πού ἀρχίζει μέσα στά κοιμισμένα βάρη. Τὰ μαῦρα καβούρια πού σέρνονται στά βραχάκια, τὰ ψάρια πού γλυστροῦν σάν ἀστραπὲς ἀσημένιες, κιτρινωπές, πρασινοχρυσές, ἄλλα πού κολυμποῦν ἀργοκίνητα, ἀνύποπτα, πλατεῖα, ἄλλα ὀλοστροφύλλα, πού ἀνοικοκλείνουν τὰ ρόδινα φτερούγια

τους μέ κάποια μυστικὴ ἀνησυχία, τὰ χταπόδια πού ξαπλώνουν τὰ πλοκάμια τους ἀχόρταγα, ἐνῶ τὰ μάτια τους φωσφορίζουν μέ πρασινωπὲς ἀναλαμπές μέσα στά βάρη.

— Ὅλα αὐτὰ πού βλέπεις τώρα κυνηγοῦνται καί τρώγονται ἀνάμεσό τους. Μὰ σέ λίγο θά τὰ πιάσουμε καί θά τὰ φᾶμε ἔμεις, μοῦ λέει ὁ Στέφος.

Ὁ Φωτάκης ὁ γεμιτζῆς ἐτοιμάζει τώρα μέ πυρετῶδη γληγοράδα τὰ δολώματα, γιά τ' ἀμέτρητα ἀγκίστρια τῶν παραγαδιῶν, πού θά τὰ ρίξουν σέ μᾶκρος πολλῶν μέτρων. Βιάζεται ὁ καπετάν Γιακούμης, γιάτὶ φοβάται μὴ μᾶς προλάβῃ ὁ μπάτης καί χαλάσουν τὰ νερά τ' ἀτάραχα. Μὰ ἡ θεία γαλήνη ἐξακολουθεῖ νά βασιλεῖ ὀλόγυρα, κι' ἡ βάρκα προχωρεῖ μ' ἀργές κουπιές, παραστρώντας ἄθρομβας, τὴν ὥρα πού ξετυλίγουν τὰ γλυκαδιά. Ὁ ἥλιος μόλις ἀρχίζει ν' ἀνεβαίνει καί μπορούμε νά περιμένουμε, ἔτσι ἀργολάμνοντας καί δυὸ καί τρεῖς ὥρες. Στὸ ἀναμεταξύ ὁ Στέφος, πού μοιάζει ἄταχτο παιδί, μ' ὄλο τὸ φόβο τοῦ καπετάνιου, πᾶνει μέ τὴ βόλτα χταπόδια, χωρίς δόλωμα καί τ' ἀνεβάζει, γελώντας, στὴ βάρκα.

— Τὸ βλέπεις τὸ ἄτιμο! Σκάλωσε στ' ἀγκίστρι, χωρίς νά τὸ καταλάβῃ. Δέν ἔχει πιὸ ἄτιμο θαλασσινὸ. Μὲ τὰ πλοκάμια του μπορεῖ νά πνίξῃ καί μεγάλα ψάρια, δεκαπέντε ὀκάδων.

Ἐτσι ἀρχίζουν ὄλοι τίς διηγῆσεις τους, γιά νά περνᾷ ἡ ὥρα. Πόσα πράματα μαθαίνω, ἀπ' τίς ὀμιλίες τῶν ἀνίδεων καί καλῶν ἀνθρώπων! Τίς μάχες τῶν μεγάλων χταποδιῶν μέ τὰ σκυλόψαρα, πού τρελλαίνονται γιά νά τὰ ρουφήξουν, μὰ δέν τὸ κατορθώνουν πάντα. Τὸ περίφημο περιστατικὸ τοῦ μεγάλου ξιφιοῦ μ' ἕνα σκυλόψαρο, πού γίνηκε ἐδῶ, κυρά μου, σ' αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ νερά, σ' αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ καράβι. Ἦτανε μέσα καί τ' ἀφεντικό μας, ὁ Ματῆς. Πλησιάζαμε στήν Πέρδικα, ὅταν βλέπουμε ἄξαφνα, νά κοκκινίζουν τὰ νερά. Τ' ἀφεντικὸ πού ἔχει μανία μέ τὸ ψάρεμα καί δέ φοβάται τίποτα ποτέ στὴ θάλασσα, βάζει ἐμπρὸς τὴ μηχανὴ καί σέ λίγο διακρίνομε ἀπὸ μακρὰ ἕνα σκυλόψαρο, πού εἶχε ἀρπάξει ἕνα μεγάλο ξιφιὸ, ἀπ' τὸ κεφάλι ὡς τὸ λαιμὸ του. Τὸ αἶμα ἔβαψε ὅλη τὴ θάλασσα, μὰ τ' ἀφεντικὸ δέν τὰ χάνει. Γίνεται ὁ ἴδιος καπετάνιος. Ἀρπάζει ἕνα μεγάλο παλαμάρει καί μέ τὰ πολλὰ κατορθώνει νά δέσῃ σφιχτὰ τὸν ξιφιὸ μέ μικρότερα σκοινιά ἀπ' τὴν οὐρά, καί μᾶς προστάζει ν' ἀρχίσουμε σιγά-σιγά νά τὸν τραβᾶμε. Τὸ σκυλόψαρο ἀκολουθεῖ κι' αὐτὸ μέ τὸ κεφάλι τοῦ ξιφιοῦ στὸ στόμα. Μὰ τ' ἀφεντικὸ εἶχε τὸ σκοπὸ του. Ἄμα πιάσαμε στά ρηχά, κοντὰ στήν Αΐγινα, ρίχνει μονομῆς ἀπὸ μακρὰ τὸ μεγάλο τὸ καμάκι, σημάδεύοντας τὸ λαιμὸ τοῦ ξιφιοῦ, καί τὸν χωρίζει στά δυὸ. Τὸ κεφάλι του μένει στὸ στόμα τοῦ σκυλόψαρου, πού μόλις νοιώθει τὰ ρηχά, φεύγει μακρὰ μας, κι' ἔμεις τραβᾶμε τὸν ξιφιὸ ὡς τὴν ἀκρογιαλιά, πού εἶχε μαζευτῆ κόσμος καί κοσμάκης. Τ' ἀφεντικὸ μᾶς τὸν χάρισε καί τὸν μοσχοπουλήσαμε στὸ νησί φέτες-φέτες. Θάμα ψάρι. Καμμιά εικοσιπενταριά ὀκάδες. Δέν πέρασε ἀκόμη χρόνος, ὄλο τὸ θυμοῦνται, πρόσθεσε ὁ Στέφος, διακρίνοντας στὸ βλέμμα μου κάποια δυσπιστία.

Μὰ τὸ ἴδιο βράδυ κι' ὁ κ. Ματῆς μοῦ ἐπιβεβαίωσε τὴν ἀληθινὴ αὐτὴ ἱστορία.

ΣΟΦΙΑ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ

Οί ἀρετές τῆς φυλῆς μας

Οί "Ελληνες καί ἡ 'Εργασία

Τοῦ κ. Νίκου Σταθάτου

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὅλοι οἱ προχριστιανικοὶ λαοί, προϊστορικοὶ καὶ ἱστορικοὶ, καὶ οἱ λαοὶ τῆς λεγομένης «σφηνοειδοῦς γραφῆς» καὶ οἱ μεταγενέστεροι ποὺ κατώκησαν στὴν ἀνατολικὴ καὶ νοτιοανατολικὴ λεκάνη τῆς Μεσογείου, ἀγάπησαν τὴν ἐργασία. Στὴν ἀγάπη τους ἄλλωστε αὐτὴ ὀφείλεται καὶ ἡ ἀνοδὸς τους στὴν ἱστορία τοῦ πνεύματος, ἀφοῦ καθὼς εἶναι γνωστὸν κανεὶς λαὸς ποὺ δὲν ἀγάπησε τὴν ἐργασία δὲν πῆγε ψηλά. Ἄλλ' εἶναι ἐπίσης ἀλήθεια ἱστορικὴ ὅτι κανένας λαὸς τοῦ ἀρχαίου κόσμου δὲν μᾶς ἄφησε τὰ πειστήρια τῆς ἀγάπης του πρὸς τὴν ἐργασία, ποὺ μᾶς κληροδότησε ἡ Ἀρχαία Ἑλλάδα. Τὸ ἀρχαιοελληνικὸ πνεῦμα, ποὺ ὅλα τὰ δημιουργήματά του σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν εἶναι καρποὶ περιφανεῖς τῆς ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου, ἐτίμησε τὴν ἐργασία ἰδιαίτερα.

Ὁ Ὅμηρος (κατὰ τὸν ἔνατο π. Χ. αἰῶνα) ὀνομάζει τοὺς ἀέργους μ' ἓναν τρόπο ποὺ ἔχει παραμείνει χαρακτηρισμὸς μοναδικός. Τοὺς λέει «ἄχθη ἀρούρης», βάρη τῆς γῆς, ἀφοῦ καθὼς εἶναι φανερόν οἱ ἄεργοι δὲν κάνουν τίποτα ἄλλο παρὰ βαραίνουν τὴ γῆ καὶ πολλὰς φορὰς βαραίνουν καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ τους. Ὁ Ἡσίοδος (κατὰ τὸ 700 περίπου π. Χ.) στὸ τόσο γνωστὸ ἔπος του «Ἔργα καὶ Ἡμέραι» μᾶς κληροδότησε σχετικὰ μὲ τὴν ἐργασία τὸν ἀτίμητο ἐκεῖνο μαργαρίτη, ποὺ ὅσο περνᾶν οἱ αἰῶνες ἀπαστράφτει καὶ περισσότερο: «Ἔργον οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δὲ τ' ὄνειδος», ἡ ἐργασία δὲν εἶναι ντροπὴ, μᾶς λέει, ἡ ἀεργία εἶναι ντροπὴ. Ὁ βουκολικὸς ποιητὴς Θεόκριτος (310—245 π. Χ.) μᾶς τραγοῦδησε τὴν εὐτυχία τῆς ἐργασίας στὸ ἀριστοურγηματικὸ του εἰδύλλιο «Οἱ ἀλιεῖς», μὲ τὸ ὅποιο ἀσχολήθηκα εἰδικά σὲ προηγούμενο σημεῖωμα. Ἄλλὰ καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ τοῦ σοβαροῦ φιλοσοφικοῦ πνεύματος δὲν καθυστέρησαν. Ὁ Ξενοφῶν (445 ἢ 430—354 π. Χ.) μᾶς ὁμιλεῖ γιὰ τὴν ἐργασία στὴν «Κύρου Παιδεία» καὶ στὸν «Οἰκονομικόν» του, ὁ Πλάτων (428—347 π. Χ.) στὴν «Πολιτεία» καὶ στοὺς «Νόμους» καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (384—322 π. Χ.) στὸ ἀνυπέβλητο ἔργο του τὰ «Πολιτικά».

Ἐνῶ ὁμοῦ αὐτὲς οἱ ἀντιλήψεις κυριαρχοῦσαν στὴ χώρα ὅπου ἐθαυματοῦργησε ὁ ἐργάτης τοῦ Κεραμεικοῦ, στὴ Ρώμη, ἡ ἐργασία ὑποτιμήθηκε καὶ ὁ ἐργάτης ὑπῆρξε δοῦλος. Καὶ ἡ ἀντίθεση αὐτὴ εἶναι μιὰ διάκριση ποὺ τιμᾷ ἰδιαίτερα τὴν Πατρίδα μας. Καθὼς διδάσκει καὶ ὁ καθηγητὴς τῆς Κοινωνικῆς Οἰκονομικῆς κ. Ξ. Ζολώτας, «κατὰ τὴν κλασσικὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχον δοῦλοι, ἀλλ' εἰς περιωρισμένον ἀριθμόν. Ἀντιθέτως ὁμοῦ εἰς τὴν Καρχηδόνα καὶ εἰς τὴν Ρώμην ἀπετέλουν οὗτοι τὴν βᾶσιν τῆς γεωργίας καὶ τῆς Ὀρυχείας». Ὁ Χριστιανισμὸς ποὺ ἐξύψωσε τὴ γυναῖκα, τὸ παιδί καὶ ἓν γένει τὸν ἄνθρωπο μέσα ἀπὸ κείνη τὴ ρωμαϊκὴ φρικαλεότητα, ἐξύψωσε καὶ τὴν ἐργασία. Ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου, στὴν ἀναμορφωτικὴ εἰρηνικὴ ἐπα-

νάσταση ποὺ ἐξαπέλυσε, διακήρυξε καθαρὰ τὴν ἐργασία «κοινωνικὴ ἀρετὴ». Τὴ σωστὴ αὐτὴ θέση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπέναντι στὴν ἐργασία ἀποκαλύπτουν τὰ Προλεγόμενα εἰς τὸ βιβλίον τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἐργατικῆς Ἐστίας «Τὸ δημοτικὸ ἐργατικὸ τραγούδι».

Οἱ νέες αὐτὲς ἑλληνοχριστιανικὲς ἀντιλήψεις διαθλοῦν τὴν ὁμότητα τοῦ ρωμαϊκοῦ πνεύματος ὥστε τὸ κατόπι διαμορφούμενο βυζαντινὸ δίκαιο δὲν παρουσιάζει τὴν πρώτη ἀκαμψία καὶ σκληρότητα γιὰ τὸν ἐργαζόμενο καὶ τὴν ἐργασία. Παράλληλα δὲ μὲ τὴν ὑποτιπώδη αὐτὴ στροφή πρὸς τὴν ἀνθρώπινη ἐργασία εἶχαν ἀρχίσει νὰ διαμορφώνονται σχετικὲς φιλεργασιακὲς ἀντιλήψεις καὶ στὸ λαὸ μας. Ἡ ἑλληνικὴ λαογραφία μᾶς δίνει ὀρισμένες λαϊκὲς δοξασεῖς, ποὺ τιμοῦν πραγματικὰ τὸ λαὸ μας. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀρκοῦμαι ν' ἀναφέρω μονάχα ὅ,τι γράφει ὁ Π. Σπάλας στὸ πάρα πάνου βιβλίον του:

«Μέχρι τὸ 1860 καὶ ὡς τὰ 1890 ἀκόμη (ἐποχὴ ποὺ σιγά-σιγά μῆκε ὁ ἀτμός καὶ στὴ χώρα μας) ἡ σχέση ποὺ ὑπῆρχε — ὀρθὰ τὸ ὑπόγραμμιζει σὲ σχετικὸ του μελέτημα κι' ὁ Πάνος Μητσόπουλος— μεταξὺ ἐργάτη καὶ ἐργοδότη ἦταν ταυτόχρονα ἠθικὴ καὶ οἰκονομικὴ «ψυχοκόρες» καὶ «ψυχογιούς» λέγαν τότε τοὺς ὑπῆρτες καὶ «μιστικούς» καὶ «σέμπρους» τοὺς ἐργατικούς ἀνθρώπους. Ἡ λέξη «παραγιός» ἔχει μείνει καὶ σήμερον στὰ ἐπαγγελματικὰ καὶ βιοτεχνικὰ ἐργαστήρια.

Ἔτσι ἡ στροφή πρὸς τὴν ἐργασία ὑπῆρξε πάντα ἔμβλημα τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἀγάπησαν οἱ Ἕλληνες τὴν ἐργασία καὶ μὲ τὴν ἀγάπη αὐτὴ κατασκεύασαν τὴν Ἀργῶ, ἐστήσανε τὸ τρίπαιον τοῦ Μαραθῶνα καὶ ὑψώσανε, προσκύνημα λαῶν καὶ αἰῶνων, τὴν ἀλήθεια τοῦ Παρθενῶνα. Μὰ ἂν συνέβηκε αὐτὸ σ' ὅλη τὴ ζωὴ τῆς τρικυμισμένης Φυλῆς, πολὺ περισσότερο πρέπει νὰ συμβαίνει σήμερον. Γιατὶ καμμιά ἄλλη ἐποχὴ ἢ ἑλληνικὴ Πατρίδα δὲν ἐζήτησε τόσο τὸν χρυσὸ ὄβολο τῆς ἐργασίας ποὺ ζητᾷ τὴν ἀπὸ ὅλους μας. Σ' ὅλους τοὺς τομεῖς, στὸ σπῆτι ποὺ τὴν ἐργασία του τραγοῦδησε ὁ Ἐφταλιώτης, στὰ βουνὰ καὶ στὴ στάνη ποὺ τραγοῦδησε ὁ Κρυστάλλης, στὸν κάμπο ποὺ τραγοῦδησε ὁ Λασκαράτος, στὴ θάλασσα καὶ στὶς θαλασσοφιλητὲς στεριές ποὺ τραγοῦδοῦσε ὁ Παπαδιαμάντης... δὲν ἀντιχεῖ τίποτα ἄλλο παρὰ τὸ αἶτημα τῆς ἐργασίας. Μόνο μὲ τὴν πρόθυμη αὐτὴ εἰσφορὰ ἐργασίας, εἰσφορὰ ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ πίστη γιὰ τὸ καλύτερο αὔριο, θὰ μωρέσουμε νὰ κάνουμε κάθε ἐλπίδα χρυσορόδινη πραγματικότητα. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ στὸ Νὰὸ τῆς Ἑλλάδος ἡ ἐργασία σήμερον λαβαίνει τὴ μορφή ἐθνικῆς τελετουργίας καὶ ὅλοι μαζί, καθὼς μᾶς τραγοῦδαί ὁ Ποιητὴς:

«... τ' ἀρχαίου δέντρον νιὰ κλωνάρια,
στὸ κύμα, στὸ βουνὸ καὶ στ' ἀργαστήρι,
χαρούμενες κοπέλες, παλικάρια
κινούμε στῆς δουλειᾶς τὸ πανηγύρι».

ΝΙΚ. Γ. ΣΤΑΘΑΤΟΣ

Ἡ Διεθνὴς Ὀργάνωση τῆς Ἐργασίας

Τί εἶναι — Ποιὸ τὸ ἔργο της — Πῶς ἐργάζεται

Τοῦ κ. Ἄντ. Τριανταφύλλου

Ἡ Διεθνὴς Ὀργάνωση τῆς Ἐργασίας ἔχει θεμέλιό της τὸ γνωμικὸ «Ἄν θέλεις τὴν εἰρήνη, ἐργάσου γιὰ τὴ δικαιοσύνη».

Σὰν μιὰ Διακρατικὴ Ὀργάνωση ποὺ εἶναι, ἐπιζητεῖ διὰ διεθνῶν ρυθμίσεων νὰ βελτιώσει τὶς συνθήκες τῆς ἐργασίας, νὰ ὑψώσει τὸ ἐπίπεδο ζωῆς καὶ νὰ προωθήσει τὴν οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ πρόοδο.

Κατὰ τὸ 1944, κατὰ τὴν Διεθνή Συνδιάσκεψη Ἐργασίας, ψηφίστηκε ἡ γνωστὴ Διακήρυξη τῆς Φιλαδέλφειας, ποὺ περιλαμβάνει τοὺς σκοποὺς καὶ τὶς ἐπιδιώξεις τῆς Ὀργανώσεως, δηλ. α) ὅτι ἡ ἐργασία δὲν εἶναι ἐμπόρευμα, β) ὅτι ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως εἶναι πρᾶγμα οὐσιαστικόν γιὰ τὴν ὑποβοήθηση τῆς προόδου, γ) ὅτι ἡ φτώχεια ὅπου καὶ ἂν ὑπάρχει ἀποτελεῖ κίνδυνον γιὰ τὴν εὐτυχία ἐνός τόπου καὶ δ) ὅτι ὁ πόλεμος ἐναντίον τῆς ἀνάγκης πρέπει νὰ διεξάγεται μὲ ἀκατάπαυστο σθένος στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ κάθε Κράτους.

Ἡ Δ.Ο.Ε. εἶναι στὴ διάθεση τῶν λαῶν ὅλων τῶν Κρατῶν γιὰ τὴν καλλιτέρευση τῶν συνθηκῶν ζωῆς καὶ ἐργασίας των, εἶναι δὲ ὀργανωμένη κατὰ τρόπο δημοκρατικὸ. Οἱ λαοί, διὰ τῶν Κυβερνήσεών των καὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεών των (ἐργατικῶν καὶ ἐργοδοτικῶν) καθορίζουν τὴν πολιτικὴ της καὶ ἀποφασίζουν σχετικὰ μὲ τὰ μέτρα βελτιώσεώς της.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Ἡ Δ.Ο.Ε. λειτουργεῖ τώρα καὶ 28 χρόνια. Εἶναι δημιουργημὰ τῶν συνθηκῶν τῆς Εἰρήνης, ποὺ ἔγιναν μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον καὶ ἰδρύθη γιὰ νὰ ἰκανοποιηθῆ μιὰ ἐργατικὴ διεκδίκηση, νὰ ἀμειφθοῦν οἱ θυσίαι τῆς ἐργατικῆς τάξεως κατὰ τὸν πόλεμον, ἀλλὰ καὶ νὰ διαδηλωθῆ ἡ θέληση γιὰ τὴ βελτίωση τῶν συνθηκῶν ἐργασίας καὶ ζωῆς τῶν ἐργατῶν.

Κατὰ τὴν προπολεμικὴ περίοδο ἡ Δ.Ο.Ε. ἦταν μιὰ ὀργάνωση αὐτόνομος συνεργαζομένη μὲ τὴν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, ἀπὸ τὴ Συνδιάσκεψη τῆς Φιλαδέλφειας τοῦ Ἀπριλίου 1944, ἄρχισεν νὰ ἐξετάζει τὸν μεταπολεμικὸν Καταστατικὸν τῆς Χάρτης, τὴν πολιτικὴν καὶ τὸ πρόγραμμά της. Τὸν ἴδιον αὐτὸν καιρὸ ἄρχισαν τὰ σχέδια ἀναθεωρήσεως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου της, ὥστε ἡ Ὀργάνωση νὰ ἐξοπλισθῆ γιὰ νὰ ἐκπληρώσει τὶς ὑποχρεώσεις της κατὰ τὴν νέα περίοδο τῆς Εἰρήνης. Ἡ ἀναθεώρηση αὐτὴ ἔγινε κατὰ τὸ 1946.

Λίγους μῆνες μετὰ, ἰδρύθη ὁ Ὀργανισμὸς τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, ἀμέσως δὲ ἄρχισαν συνεννοήσεις μετοξὺ τῶν δύο Ὀργανισμῶν γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν σχέσεων των. Οἱ συζητήσεις κατέληξαν σὲ μιὰ συμφωνία, ποὺ ἴσχυσε μετὰ τὴν ἔγκρισή της ἀπὸ τὴ Συνδιάσκεψη τῆς Δ.Ο.Ε. τοῦ Μοντρεᾶλ τοῦ Σεπτεμβρίου 1946

καὶ ἀπὸ τὴν Γενικὴ Συνέλευση τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ ἴδιου ἔτους.

ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

Κατὰ τοὺς ὅρους τῆς συμφωνίας ποὺ ἔγινε μετὰξὺ Ο.Η.Ε. καὶ Δ.Ο.Ε., ἡ δεύτερη θεωρεῖται ὡς ἓνας ἐξειδικευμένος διεθνὴς Ὀργανισμὸς, ἀρμόδιος γιὰ τὰ θέματα ποὺ περιλαμβάνει ὁ Καταστατικὸς Χάρτης της, δηλ. τὴ ρύθμιση τῶν συνθηκῶν ἐργασίας, τὶς σχέσεις μετὰξὺ ἐργατῶν καὶ ἐργοδοτῶν, τὴν ὀργάνωση τῆς ἀπασχολήσεως τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ θέματα τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς. Ἡ συμφωνία προβλέπει ὅτι ὁ Ο.Η.Ε. καὶ ἡ Δ.Ο.Ε. θὰ ἀντιπροσωπεύωνται ἀμοιβαίᾳ στὶς συγκεντρώσεις τους καὶ καθορίζει τὸν τρόπο τῆς κοινῆς συνεννοήσεως καὶ τῆς συνεργασίας, μὲ σκοπὸ τὴν ἀποτελεσματικώτερη δρᾶση καὶ τὴν οἰκονομία.

Ἡ Δ.Ο.Ε. μῆκε, λοιπόν, στὴν μεταπολεμικὴ τῆς ζωῆς ὡς πρώτη καὶ παλαιότερη μετὰξὺ τῶν ἄλλων ἐξειδικευμένων Ὀργανισμῶν μετὰ τὴν συμπλήρωση τῶν συμφωνιῶν συνεργασίας μὲ τὰ Η.Ε. Εἶναι ἡ μόνη Διεθνὴς Ὀργάνωση ποὺ ἐδημιουργήθη μὲ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον καὶ ποὺ λειτουργεῖ σήμερον παράλληλα μὲ τοὺς Ὀργανισμοὺς, ποὺ δημιουργήθησαν ἀπὸ τὸ δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον.

Τὰ Μέλη της σήμερον φθάνουν τὰ 56 Κράτη.

ΠΟΙΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ

Τὸ βασικὸ καθήκον της εἶναι νὰ ἐξασφαλίζει τὴν κοινὴν συνεργασία τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Κυβερνήσεων, τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἐργοδοτῶν, μὲ σκοπὸ τὸν καθορισμὸ τῶν ἐλαχίστων ἐπιπέδων προστασίας τῆς ἐργασίας γενικὰ καὶ γιὰ ὅλα τὰ Κράτη—Μέλη.

Τοῦτο γίνεται διὰ τῆς ψηφίσεως «διεθνῶν συμβάσεων ἐργασίας» καὶ «Συστάσεων» μὲ πλειοψηφίαν τῶν 2/3 τῶν Μελῶν τῶν Διεθνῶν Συνδιασκέψεων τῆς Ἐργασίας.

Οἱ Διεθνεῖς συμβάσεις, οἱ ὁποῖες εὐρίσκονται τώρα πρὸ τῶν Κυβερνήσεων πρὸς ἐπικύρωσιν, καλύπτουν ἓνα εὐρὸν σύνολον θεμάτων, μετὰξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται οἱ ὄρες ἐργασίας, τὸ ἐλάχιστον ὄριον εισδοχῆς τῶν παιδιῶν στὴν ἐργασία, ἡ προστασία τῶν γυναικῶν καὶ τῶν ἀνηλίκων, ἀποζημιώσεις, κοινωνικὴ ἀσφάλιση, σύστημα καθορισμοῦ ἐλαχίστου ἡμερομισθίου, ἐπιπέδα κοινωνικῆς πολιτικῆς εἰς τὰ μὴ αὐτοκυβερνώμενα ἐδάφη, ἀδειαι μετ' ἀποδοχῶν, ἐπαγγελματικὴ ὑγιεινὴ καὶ ἀσφάλεια, στατιστικὲς καὶ μετανάστευση.

Κατὰ τὸ 1946 ἔγινε μιὰ σημαντικὴ καινοτομία μὲ τὴν ἀποδοχὴ μιᾶς διεθνούς συμβάσεως, ποὺ καθώρισε ἓνα ἐλάχιστον ἡμερομίσθιον γιὰ τοὺς ναυτεργάτες. Ἡ σύμβαση αὐτὴ ἀποτελεῖ σήμερον μέρος τοῦ διεθνούς ναυτικοῦ κώδικος, ποὺ περιλαμβάνει 25 συμβάσεις.

Σήμερα ο αριθμός των διεθνών συμβάσεων εργασίας φθάνει τις 90, των δε συστάσεων τις 83. Ο αριθμός των επικυρώσεων που έγιναν από τα διάφορα Κράτη ξεπερνά τις 1000.

Αποτέλεσμα των επικυρώσεων αυτών είναι μια ομοιόμορφη σε όλα τα Κράτη προστασία της εργασίας και του έργατη.

Επίσης η Διεθνής Οργάνωση της Εργασίας διαθέτει ένα άριστον επίπεδον μελετών και έρευνών, που συγκεντρώνει συνεχώς στοιχεία σχετικά με τις συνθήκες εργασίας σε όλο τον κόσμο. Δημοσιεύει μια σειρά από περιοδικά και πολλές εκθέσεις και μελέτες. Τα περιοδικά του είναι: 'Η μηνιαία «Διεθνής Επιθεώρηση Εργασίας», η τριμηνιαία «Έρευνα επί ζητημάτων βιομηχανικής υγιεινής και ασφαλείας», η διμηνιαία «Σειρά νομοθετικών κειμένων», η «Επετηρίς εργασιακής στατιστικής» και άλλα, δημοσιευόμενα σε τρεις γλώσσες, Άγγλικήν, Γαλλικήν και Ισπανικήν.

ΠΟΙΟΣ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ

Η Διεθνής Οργάνωση της Εργασίας έχει τρία βασικά όργανα. Αυτά είναι: η Διεθνής Συνδιάσκεψη της Εργασίας, που είναι το κυρίαρχο σώμα, τουλάχιστο με μία σύνοδο κάθε χρόνο, το Διοικητικό Συμβούλιο, που είναι το εκτελεστικό συλλογικό όργανο και που συνέρχεται κάθε 3 μήνες και το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, το εκτελεστικό της όργανο και αποτελεί τη Γραμματεία της.

Η Διεθνής Συνδιάσκεψη της Εργασίας συγκροτείται από έθνικές αντιπροσωπείες, που αποτελούνται από 2 κυβερνητικούς αντιπροσώπους, 1 αντίπρόσωπο των εργατών και 1 των εργοδοτών και ώρισμένους τεχνικούς συμβούλους. Σκοπός των Συνδιασκέψεων είναι η ψήφιση Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας και Συστάσεων, αλλά και η λήψις διαφόρων αποφάσεων.

Κατά τας διατάξεις του Καταστατικού Χάρτου, τα Κράτη—Μέλη υποχρεούνται να υποβάλλουν τις ψηφισόμενες συμβάσεις στην κρίση της νομοθετικής εξουσίας το αργότερο μετά 18 μήνες από της ψηφισέως τους. Όταν ένα Κράτος επικυρώνει μία Σύμβαση, έχει την υποχρέωση να λάβει όλα τα μέτρα δια την πλήρη εφαρμογήν της και να αποστέλλη κάθε χρόνο έκθεση σχετική με τα μέτρα αυτά στο Δ.Γ.Ε.

Το Δ. Σ. αποτελείται από 32 Μέλη. Από αυτά τα 16 είναι αντιπρόσωποι Κυβερνήσεων και τα άλλα 16 αντιπροσωπεύουν τους εργάτες και τους εργοδότες ανά όκτώ. Από τα 16 κυβερνητικά Μέλη τα 8 ανήκουν στα Κράτη που έχουν τη μεγαλύτερη βιομηχανική σπουδαιότητα, ενώ τα άλλα 8, ως και οι εργατικοί και εργοδοτικοί εκλέγονται από τους αντιπροσώπους των υπόλοιπων Κρατών, ως και των εργατικών και εργοδο-

τικών της Συνδιασκέψεως. Η θητεία όλων των Μελών είναι τριετής.

Το Δ. Σ. όριζει την ημερησίαν διάταξιν των Συνδιασκέψεων, διορίζει τον Γενικό Διευθυντή του Δ.Γ.Ε., επιβλέπει την εργασίαν του Γραφείου και των διαφόρων επιτροπών και καταρτίζει το σχέδιον του προϋπολογισμού.

Το Δ.Γ.Ε. αποτελεί τη Γραμματεία της Συνδιασκέψεως και του Δ. Σ., προβαίνει εις δημοσιεύσεις, αλληλογραφεί μετά των Κρατών—Μελών και παρακολουθεί την εφαρμογή των Διεθνών Συμβάσεων. Τα γραφεία του εύρισκονται στο Μοντρεάλ του Καναδά και τη Γενεύη της Ελβετίας, χωρίς να έχει καθορισθεί ακόμη η όριστική του έδρα. Στο Λέικ Σαζές, κοντά στον Ο.Η.Ε. έχει Γραφείον συνδέσμου. Γενικός Διευθυντής του ανέλαβε το περασμένο μήνα ο κ. Δαβίδ Μόρς, μέχρι την ημέρα αυτή μόνιμος ύφυπουργός Εργασίας των Ηνωμένων Πολιτειών, μία προσωπικός που έγγυάται πολλά με την μελλοντική δράση του.

Η Ελλάς είναι από το ιδρυτικά μέλη της Δ.Ο.Ε., δηλ. μετέχει στην λειτουργία του από το 1919. Μετέσχε συνεχώς σε όλες τις Διεθνείς Συνδιασκέψεις Εργασίας και έχει σήμερα επικυρώσει 17 Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας, τελευταία δε επεκύρωσε το νέο Καταστατικό Χάρτη της Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας και απέδεχθη τις αρχές που περιλαμβάνει η Διακήρυξη της Φιλαδέλφειας, που είναι ο Καταστατικός Χάρτης των μεταπολεμικών εργατικών δικαιωμάτων και που μπορεί να θεωρηθεί σαν το πιο σύγχρονο και μοναδικό σχέδιο της μεταπολεμικής κοινωνικής πολιτικής στο διεθνή χώρο.

Με την επικύρωση αυτή η Ελληνική Κυβέρνηση ανέλαβε σαφείς υποχρεώσεις δια την περαιτέρω βελτίωση της θέσεως των εργατών και απέδειξε την θέλησή της να αναλάβει την εφαρμογή ενός ακόμη τελειότερου προγράμματος κοινωνικής πολιτικής. Με την επικύρωση αυτή κατέδειξε επίσης τη σημασία που δίνει στον εργατικό παράγοντα σαν συντελεστή της ανοικοδομήσεως, όπως αναφέρει η εισηγητική έκθεση του επικυρωτικού Νομοθετικού Διατάγματος.

Ας ευχηθούμε όλοι να παρέλθει ο σημερινός εθνικός κίνδυνος και η σλαυοκομμουνιστική επίβουλη, να εξασφαλισθεί η εθνική ανεξαρτησία και ασφάλεια, για να καταστεί δυνατόν ώστε ο επικυρωθείς Καταστατικός Χάρτης της Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας να αποδώσει όλους τους καρπούς που δικαιολογημένα αναμένει ο εργατικός κόσμος για τη βελτίωση της θέσεώς του, πραγματικά δύσκολης σήμερα λόγω των συνεπειών του πολέμου αλλά και των συνεχών καταστροφών που καθημερινά δημιουργεί ο συμμορισμός, και για άλλους λόγους αλλά και για να παρεμποδίσει την καλύτερευση της θέσεως των εργατών.

ΑΝΤ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Ο Ίσθμος

Ένα έργο 25 αιώνων

Του κ. Δ. Μάργαρη

Μέσα σ' όλη την άτιμη ολαυική επίβουλη που εξαπολύθηκε κατά της Ελλάδος, ή ελληνική ανασυγκρότησή, με τη βοήθεια της μεγάλης φιλελεύθερης Δημοκρατίας του Νέου Κόσμου, εξακολούθει. Ένας πρώτος και μεγάλος καρπός της είναι το άνοιγμα του Ίσθμου της Κορίνθου, που οι Άμερικανοί με τα τεράστια υλικά και μηχανικά μέσα τους μας πρόσφεραν, σ' ένα καταπληκτικά σύντομο χρονικό διάστημα.

Όταν οι Γερμανοί κατακτητές έφευγαν από έδω, μαζί με τις άλλες καταστροφές που άφισαν πίσω τους ήταν και το φράξιμο του στενού περάσματος που για πέντε χρόνια έκοψε τη θαλάσσια συγκοινωνία όχι μονάχα της ανατολικής με τη δυτική Ελλάδα αλλά και γενικώτερα με τη δυτική Μεσόγειο. Ανατινάξεις βράχων, κατακρημνίσεις τεραστίων δγκων χωμάτων, καταβυθίσεις βαποριών και κάθε είδους πλοίων, σιδηροδρομικές ατμάμαξες, εκατοντάδες βαγόνια, και νάρκες ξηράς και θαλάσσης είχαν πεταχτεί μέσα στη στενή διώρυγα και είχαν κλείσει τη ζωτική αυτή αρτηρία του φτωχού Ελληνικού κράτους πέντε χρόνια τώρα. Η απόφραξη της όρθωνόταν σαν ένα μεγάλο πρόβλημα που ποιός ξέρει για πόσα χρόνια θα έμενε άλυτο. Κι' ενώ είναι τόσο μεγάλο κι' ευτυχισμένο το κατόρθωμα, δεν μπορούμε δυστυχώς μέσα στη γενική εθνική παραζάλη μας να τό χαρούμε.

Η στενή λουρίδα της στεριάς, που από τα πανάρχαια χρόνια των γεωλογικών διαμορφώσεων της Ελληνικής γής έμενε για να ένωσει την Πελοπόννησο με την υπόλοιπη ήπειρωτική Ελλάδα, έχει μεγάλη και μακρυνή Ιστορία και το έργο της τομής του Ίσθμου της Κορίνθου όσον είναι νεώτατο είναι και παλαιότατο! Είναι κι' ουτό από τα μεγάλα εκείνα ανθρώπινα δημιουργήματα που επεχείρησεν ή αρχαιότητα και τό πραγματοποιήσαν οι αιώνες.

Όταν στη λαμπρή εποχή της ελληνικής ακμής τό εμπόριο και ή ναυτιλία αναπτύχθηκαν και ό Έλληνισμός απλώθηκε σ' Ανατολή και Δύση με τις αποικίες του, ή Κόρινθος που βρισκόταν στην πιό επίκαιρη γεωγραφική θέση από κάθε άλλη ελληνική πόλη, έφτασε στο κατακόρυφο του πλούτου και της ευτυχίας της. Στο μεταίχμιο των δύο θαλασσών που χώριζαν την Ανατολή από τη Δύση, αισθάνθηκε την ανάγκη, να διευκολύνει με κάποιο τρόπο τό πέρασμα των πλοίων από τη μιή θάλασσα στην άλλη, για ν' αποφεύγουνε τό γύρο της Πελοποννήσου που τόσο τα δύσκόλευε, αλλά και για να εξασφαλίζει τα εισοδήματα από τη διαμετακόμιση των πολυτίμων έμπορευμάτων της Ανατολής. Έτσι έπρεπε ή φύσις να υποχωρήσει στις έμπορικές ανάγκες. Και τότε παρουσιάζεται κι' έδω ό άγώνας του ανθρώπινου πνεύματος ενάντια στους φυσικούς φραγμούς, που δύσκόλευαν τη ζωή. Στη σκέψη των Κορινθίων ό τρόπος βρέθηκε και κατασκευάζουν τότε στο στενώτερο μέρος των λεγόμενων Δίολων, δρόμο δηλαδή στρωμένο με τροχιές, που έπάνω τους έσυραν τα πλοία και τα περνούσαν από τη μιή θά-

λασσα στην άλλη: Από τον Σχοινούντα του Σαρωνικού, σημερινό Καλαμάκι, στο Λέχαιον, παρά την όμώνυμον Κοινότητα, όλίγον πέραν της Κορίνθου. (Τό Λέχαιον δεν είναι τό σημερινό Λουτράκι, αλλά ή ή έναντι άκτή, όπου σώζονται ίχνη του παλαιού λιμένος). Αλλά όταν ό τύραννος της Κορίνθου Περιάνδρος ήρθε στην άρχή τό 628 π. Χ. και είδε ότι ή χρήση του διόλου όχι μόνον διευκόλυνε πολύ τό εμπόριο και τη ναυτιλία, αλλά έφερε και πολλά πλούτη στην πόλι, και για να κάμει και πιό ξακουστό τ' όνομά του, σκέφτηκε να κόψει τον Ίσθμο. Διάφορες όμως δύσκολίες που παρουσιάστηκαν στην εφαρμογή της ιδέας του τον έμπόδισαν και παράτησε τό σκοπό του. Πέρασαν τριακόσια χρόνια κι' όταν ό Δημήτριος ό Πολιορκητής κατέλαβε άρκετό μέρος της Πελοποννήσου, αρχίζει έργασιες για τον ίδιο σκοπό, αλλά δεν τον πραγματοποιεί, γιατί οι σοφοί Αιγύπτιοι σύμβουλοί του τον έβεβαίωσαν ότι ή στάθμη των δύο θαλασσών, του Σαρωνικού δηλαδή και του Κορινθιακού, ήταν άνιση και ύπήρχε κίνδυνος τα νερά του Κορινθιακού, καθώς θα ώρμούσαν στη διώρυγα που θ' άνοιγόταν, να πνίξουν την Αίγινα και τα γύρω νησιά. Τό σχέδιο της τομής τό μελετούν κατόπιν άλλοι δύο Ρωμαίοι αυτοκράτορες, ό Ιούλιος Καίσαρ (44 π. Χ.) και ό Καλιγούλας (37 π. Χ.), αλλά δεν αποφασίζουν. Κι' έρχεται ύστερα από έναν αιώνα ό Νέρων, που είχε ταξιδέψει στην Ελλάδα και παρευρέθηκε στις έορτές και τους άγώνες των Ίσθμίων και αποφασίζει να πραγματοποιήσει τό έργο. Ο Λουκιανός στο Διάλογο «Νέρων», περί της όρυξης του Ίσθμου δίνει άρκετές λεπτομέρειες σε έιρωνικό τόνο για τα θεατρικά έγκαίνια και τις πομπώδεις έκδηλώσεις που ό Νέρων έσκηνοθέτησε, μεγάλος πάντοτε ήθοποιός της ζωής, στα έγκαίνια των εργασιών, που άρχισαν στο ίδιο περίπου σημείο όπου ή σημερινή διώρυγα, και ταυτόχρονα από τις δυό μεριές τό Σαρωνικό και τον Κορινθιακό. Αλλά ή είδηση ότι στη Ρώμη του παρεσκεύαζαν επανάσταση τον αναγκάζει να διακόψει τις εργασίες και να επιστρέψει στη Ρώμη, όπου πραγματικά λίγους μήνες ύστερα από τις έορτές και τις θεατρικότητες του Ίσθμου, δολοφονήθηκε. Η πρόδοος όμως των εργασιών με τον Νέρωνα ήταν άξιοσημείωτη και ίχνη τους σώζονται ως τα σήμερα. Με τη σειρά του ό γνωστός μεγάλος φίλος και ευεργέτης των Αθηνών, ό πολυτάλαντος Ηρώδης ό Αττικός, επχειρεί να συνεχίσει τό έργο, αλλά διατάσσεται από τη Ρώμη να διακόψει κι' από τότε για πολλούς αιώνες ή ώραία ιδέα δεν βρίσκει πραγματοποίηση. Μονάχα στα 1687 μ.Χ. λέγεται ότι οι Βενετοί προσπαθήσανε αλλά χωρίς αποτέλεσμα.

Κι' έρχόμεθα τώρα στα νεώτερα χρόνια της Ελλάδος, όταν έλευθερωμένη πιά άρχισε να δημιουργεί τη νέα ζωή της. Ο μεγάλος Κυβερνήτης, ό Καποδίστριας, που από τό φωτεινό νοϋ του πέρασε κάθε ώραία ιδέα προόδου κι' έκπολιτισμού της χώρας, μελετά και τό σχέδιο της τομής του Ίσθμου, αλλά ή δαπάνη που

υπολογίστηκε ήταν μεγάλη, —40 εκατομμύρια φράγκα, —και το φτωχό νέο Κράτος δέν μπορούσε νά τήν σηκώσει. Ἡ ἐπιτυχία ὅμως τοῦ Σουεζ ἔδωκε ἀφορμή ν' ἀνακινηθεῖ κι' ἔδωκε πάλιν τὸ ζήτημα τοῦ ἀνοίγματος τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ τὸ 1864, ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ Θρασ. Ζαΐμη, ψηφίστηκε νόμος «περὶ διορθώσεως», καὶ λίγα χρόνια ἀργότερα μὲ Βασιλικὸ Διάταγμα τοῦ 1881 παρὰχωρήθηκε τὸ προνόμιον τῆς τομῆς στὸ Γάλλο στρατηγὸ Τύρρ, πού μὲ τὴ βοήθεια τῆς Γαλλικῆς Τράπεζας Comptoir d'Escompte de Paris, ἀνάλαβε κι' ἀρχισε τὶς ἐργασίες.

Τὰ ἐγκαίνια γιὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν ἔγιναν μεγαλοπρεπέστατα μὲ συρροὴ χιλιάδων θεατῶν, τὶς 22 Ἀπριλίου 1882.

Ἀντιγράφουμε ἐδῶ μερικὰ μέρη ἀπὸ περιγραφήν πού δημοσιεύθηκε τότε στὸ Δελτίο τοῦ περιοδικοῦ «Ἐστία».

«Μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐν συρροῇ χιλιάδων θεατῶν ἐτελέσθησαν προχθὲς τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐνάρξεως τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. Ἀπὸ τῆς ἡσυχίας πρῶτῆς ὥρας τὸ κατάστημα τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Ἀθηνῶν ἐπληρώθη καταβαινόντων εἰς Πειραιᾶ, ἐξηκολούθουν δ' αἱ ἕμμεστοὶ χιλιά τῶν σιδηροδρομῶν μεταφέρουσαι χιλιάδας πάννηρωτων. Ὁ λιμὴν εἶχε ἐφορτάσιμον ὄψιν: Πέντε ἀμόλυκτα σημαυστόλιστα ἀνέμενον ἐπιβάτας, ἐνῶ τὰ πολεμικὰ ἐπὶ τοῦ ἀτμοῦ ἦσαν ἔτοιμα πρὸς ἀπόλουν.

Τὴν 7ην ἀκριβῶς ὥραν ἡ Γαλλικὴ ναυαρχὴ φέρουσα τὸν ναύαρχον κ. Κονράδ, ἡ Ρωσικὴ ναυαρχὴ φέρουσα τὸν ναύαρχον κ. Κρέμερ καὶ ἡ Φωρακοβάρης «Βασιλεὺς Γεωργίος» ἐξῆλθον τοῦ λιμένος καὶ παρετάχθησαν πρὸ τῆς Ψυτταλείας. Πρῶτῃ ἐξῆλθεν κατευθυνομένη εἰς Κόρινθον ἡ «Ἴρις» φέρουσα τοὺς κ.κ. Βουλευτὰς, κατόπιν δὲ ἡ «Θεοσαλία» ἧς ἐπέβαινον οἱ προσκεκλημένοι τοῦ στρατηγοῦ Τύρρ, εἶτα ἡ «Ἀργολίς», ἡ «Μακεδονία» καὶ ἡ «Κρήτη» πεπληρωμένα ἐπιβατῶν τὸ ἀγγλικὸν πολεμικὸν «Bittern» καὶ ἕτερον πολεμικὸν ρωσικόν.

Τὴν 8ην π.μ. ὥραν κατῆλθον εἰς Πειραιᾶ διὰ τοῦ σιδηροδρομοῦ οἱ Βασιλεῖς καὶ οἱ βασιλόπαιδες Κωνσταντῖνος καὶ Γεωργίος καὶ ὁ ἀδελφὸς τῆς Βασιλίσσης, συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν αὐλικῶν, καὶ οἱ ὑπουργοί, εὐθὺς δ' ἐπέβησαν οἱ μὲν βασιλεῖς καὶ οἱ βασιλόπαιδες μετὰ τῆς ἀκολουθίας των ἐπὶ τῆς ἀτμοφρεγάδος «Ἑλλάδος», οἱ δ' ὑπουργοὶ ἐπὶ τοῦ καταδρομικοῦ «Ψαρρά». Ἡ ἐπίσημος αὐτῆς νηοπομπῆς ἐξεκίνησε κατὰ τὴν ἀκόλουθον τάξιν: Προηγεῖτο ἡ «Ἑλλάς» ἔχουσα δεξιὰ τὴν Ρωσικὴν ναυαρχίδα, ἀριστερὰ τὴν Γαλλικὴν καὶ ὀπισθεν τὸ φέρον τοὺς ὑπουργοὺς καταδρομικὸν «Ψαρρά», ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα πλοῖα ἠκολούθουν. Οὕτω πλέουσα ἡ συνοδεία κατέπλευσε τὴν 1ην ὥραν μ.μ. εἰς Καλαμάκιον ὅπου ἐπεφυλάσσετο εἰς αὐτὴν ἀνδνημὸς ὑποδοχῆς, συρρευσάντων ἐκ τῶν περὶ τῆς Κορίνθου μερῶν χιλιάδων κόσμου πάσης τάξεως, ἡλικίας καὶ φύλου. Δεξιὰ τοῦ Καλαμακίου ἐν τῷ τόπῳ ἔνθα ἤρξαντο αἱ ἐργασίαι τῆς τομῆς ἐφαίνετο 200 μέτρων γέφυρα ἐν τῇ θαλάσῃ στολισμένη διὰ μύρτων καὶ σημαίων. Λόχος πεζικοῦ τοῦ ἐν Κορίνθῳ τάγματος παρατεταγμένους ἀπέδιδε τὰς τιμὰς, ἐνῶ ὁ κ. Τύρρ μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχῶν ὑπεδέχεται τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς λοιποὺς ἐπισήμους. Ὁ Μητροπολίτης μετὰ τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Κορίνθου ἐτέλεσαν ἁγιασμόν, μετ' ὃν εἰς τὸν θεμέλιον λίθον ἐνετέθη μέγας τετράγωνος ἐγκαίνιος λίθος φέρων τὴν ἐξῆς ἐπιγραφήν: «Ἐπὶ Γεωργίου Α' ἔτος ΙΘ' βασιλεύοντος τῶν Ἑλλήνων τῇ ΚΒ' Ἀπριλίου τοῦ σωτηρίου ἔτους ΩΠΠΒ παρισταμένου τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς

Βασιλίσσης, τῶν Ὑπουργῶν καὶ τῶν Ἀρχῶν τοῦ Κράτους, ἀρχεται πρῶτον ἡ ὀρυξὴ τοῦ Ἰσθμοῦ πάλαι μὲν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐπινοηθεῖσα νῦν δὲ τῷ παρόντι αἰῶνι μέλουσα σὺν θεῷ τελεσθῆναι, ἐπιμελουμένου τοῦ φιλέλληνος Στεφάνου Τύρρ, πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς ἀδελφότητος τῶν λαῶν». Ἀκολούθως ἡ βασίλισσα μετέβη εἰς τὸ μέρος ἔνθα ἦτο ἡ ἠλεκτρικὴ στήλη καὶ μετέδωκεν ἠλεκτρικὸν σπινθῆρα εἰς τεσσαράκοντα περίπου ὑπονόμους, αἵτινες ἀναφλεχθεῖσαι ἀνετίναξαν μέγα τιμῆμα τοῦ βράχου εἰς τὸν ἀέρα».

Καὶ συνεχίζεται ἡ περιγραφή τοῦ γεύματος πού ἐπηκολούθησε καὶ τῶν προπόσεων, ὅπου ὁ Τύρρ ἐδιάβασε καὶ τηλεγράφημα πού εἶχε λάβει ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἀπὸ τὸν περίφημον γάλλον μηχανικὸν Λεσσέψ, πού ἀνοίξει τὸν Ἰσθμὸ τοῦ Σουεζ, καὶ ὁ ὁποῖος ἔστειλε τὰ συγχρητηρία του εἰς τοὺς βασιλεῖς. Τὸ ἀπόγευμα στὶς 4 τὰ πλοῖα μὲ τοὺς βασιλεῖς, ὑπουργοὺς καὶ λοιποὺς ἀρχεὺς ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὸ Καλαμάκι μὲ κατεύθυνση τὸν Πειραιᾶ.

Οἱ ἐργασίες ἐξακολουθοῦσαν μὲ τακτικὸν ρυθμὸ ἀλλὰ κάπως ἀργὰ ὡς ὅτου τὸ 1889 ἡ Γαλλικὴ Τράπεζα πού χρηματοδοτοῦσε τὸ ἔργο σταμάτησε τὶς πληρωμὰς καὶ φυσικὰ, σταμάτησαν καὶ οἱ ἐργασίες. Εὐτυχῶς ὅμως τὸ 1890 ἔγινε συνεννόηση μετὰ τῶν ἐκκαθαριστῶν τῆς ἐταιρίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ἀνδρέου Συγγροῦ καὶ Ἀντ. Βλαστοῦ καὶ ἰδρύθηκε νέα ἐταιρία πού ἀποτελεῖωσε τὴν πλήρη τομὴ τῆς διώρυγος, τῆς ὁποίας τὸ μήκος εἶναι 6.300 μέτρα, τὸ βάθος 8 καὶ τὸ πλάτος 24,6.

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἀνοίγματος ἔγιναν πάλιν πανηγυρικὰ τὶς 6 Αὐγούστου (25 Ἰουλίου μὲ τὸ παλαιὸ ἡμερολόγιο) τοῦ 1893. Στὶς 11 π.μ. ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια ἀποβιβάστηκε στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ τοῦ σημείου τῆς διώρυγος ὅπου ἐψάλθη ἁγιασμός ἀπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κορινθίας καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐξέφωνησε ὠραϊότατον πανηγυρικὸν λόγο, στὸν ὁποῖο ἀπήντησε ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐταιρίας Ἀνδρ. Συγγρός. Ἐπειτα ἀπὸ τοὺς λόγους ἡ Βασίλισσα μὲ χρυσοὺ ψαλλίδι ἐκοψε τὴ γαλανόλευκὴ ταινία πού ἦταν τεντωμένη ἀπὸ τὸ ἕνα ἄκρον εἰς τὸ ἄλλο τῆς διώρυγος καὶ ἀρχισαν νὰ περνοῦν τὰ πλοῖα «Σφακτηρία» μὲ τοὺς βασιλεῖς, ἡ «Σάμος», τὰ τορπιλλοβόλα ὑπὸ τὴν ἀρχηγία τοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου, ἡ «Ἐκπληξη», «Δαναΐς», «Ἴρις» καὶ ἡ ἰδιαίτηρη θαλαμηγὸς τοῦ Συγγροῦ «Αὐλὶς», ἐνῶ ἀπὸ πᾶν ἄκρον ἀπὸ τῆς γέφυρας περνοῦσε ὁ σιδηρόδρομος μὲ πλῆθος πανηγυριστῶν πού χαιρετοῦσαν τὴ βασιλικὴ συνοδεία. Μισὴ ὥρα χρειάστηκε νὰ περάσει τὸ βασιλικὸ σκάφος γιὰ νὰ φτάσει στὴν ἄλλη ἄκρην τοῦ Ἰσθμοῦ, πρὸς τὸν Κορινθιακὸν, τὴν Ποσειδωνία, οἱ ἐπὶ τῆς «Σφακτηρίας» προγευματίσανε οἱ Βασιλεῖς μὲ τὴν ἀκολουθία τους καὶ τοὺς προσκεκλημένους.

Μὲ τὴν ἴδια τάξιν ἔγινεν ἡ ἐπιστροφή καὶ ἔτσι μὲ τὸσον καλοὺς οἰωνοὺς ἐγκαινιάστηκε τὸ ἑλληνικὸ πλέον αὐτὸ ἔργο πού παραδόθηκε στὴν ἐλεύθερον κοινὴν χρήσιν τὶς 28 τοῦ Ὀκτώβριος (9 Νοεμβρίου) τοῦ 1893.

Γιὰ δευτέρην λοιπὸν φορά τῶρα, καὶ στὶς ἴδιαι σχεδὸν χρονολογίαις τοῦ 1948, ὁ Ἰσθμὸς παραδίδεται πάλιν στὴν ἐλεύθερον συγκοινωνία, καὶ ἐγκαινιάζεται γιὰ δευτέρην φορά ἕνα τόσο ἐκπολιτιστικὸ καὶ τόσο σπουδαῖο γιὰ τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν ἔργο, χάρις στοὺς γενναίους βοηθοὺς καὶ προστάτας μας.

Δ. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

Σελίδες ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ ἐργατικὴ ἱστορία

Οἱ πρῶτοι Ἑλληνες τυπογράφοι καὶ τυπογραφεῖα στὸ Ἑικοσιένα

Τοῦ κ. Θάνου Βαγενᾶ

Ὅταν κηρύχθηκε ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1821, τυπογραφεῖα δὲν ὑπῆρχαν στὴν Ἑλλάδα, ὥστε νὰ ὑπάρχει ἐργατικὴ τάξις τυπογράφων. Ὑπῆρχαν, βέβαια, τυπογραφεῖα μὲ Ἑλληνες τυπογράφους στὰ ἀγγλοκρατούμενα Ἐφτάνησα καὶ σὲ τουρκοκρατούμενα ἄλλα ἑλληνικὰ μέρη καὶ σὲ ἄλλους ξένους τόπους, ἀλλὰ δὲν μπορούσαν νὰ προσφέρουν καμμιά βοήθεια στὸ ἀγωνιζόμενο Ἔθνος μας, οὔτε νὰ δημιουργήσουν ἀπὸ ἐκεῖ ἐργατικὴ τυπογραφικὴ τάξις.

Ἡ τυπογραφία ἦταν κάτι τὸ ἀγνωστο στὴν ἀγωνιζόμενη Ἑλλάδα καὶ στοὺς Ἑλληνες τῆς ἐποχῆς, οἱ ὅποιοι ὄχι μόνον ἐφημερίδες δὲν ξέρανε τί εἶναι, ἀλλὰ καὶ οἱ περισσότεροι δὲν εἶχαν ἰδεῖ οὔτε κἀν βιβλίο. Κι' ἐλάχιστοι ἦσαν ἐκεῖνοι πού ξέραν γράμματα καὶ διόβασαν τὸ «βαγγέλιο» καὶ τὸ «ὄχτωῆχι».

Μόλις στὶς 8 Ἰουνίου τοῦ 1821 ἦρθε στὴν Ἑλλάδα τὸ πρῶτον τυπογραφεῖον (βρισκόταν ὅμως, ἕνα μισοχλασμένο πιεστήριον στὴν Ὑδρα μὲ λίγα τυπογραφικὰ στοιχεῖα) καὶ ἡ νέα μεγάλη καὶ ἐκπολιτιστικὴ τέχνη ἀντίκρουσε τὴν χώρα, πού ξύπνιαε ἀπὸ τὰ σκοτάδια τῆς βαρβαρότητας. Τὸ ἔστειλαν οἱ ξενιτεμμένοι Ἑλληνες τῆς Εὐρώπης, μὲ τὸ πλοῖο πού ἔφερε τὸν πρίγκηπα Δημήτριον Ὑψηλάντη, συσκευασμένο μέσα σὲ ξύλινα κιβώτια, καὶ μαζὺ μὲ πολεμικὸ ὕλικον χρῆσιμον τὸν Ἀγῶνα.

Τὸ τυπογραφεῖον αὐτὸ, πλήρες, δηλ. μὲ κάσες στοιχείων καὶ πιεστήριον, ἔμεινε γιὰ λίγες ἡμέρας στὴν Ὑδρα, ὕστερα στὰ Βέρβενια τῆς Κυνουρίας, πού πῆγε ὁ Ὑψηλάντης, καὶ τέλος μεταφέρθηκε στὴν Καλαμάτα. Καὶ μόνον τὸν Ἰούλιον τοῦ 1821 βρέθηκε ὁ πρῶτος εἰδικευμένος τυπογράφος, ὁ Κωνσταντῖνος Τόμπρας, κι' ἕνας ἄλλος βοηθὸς του, ὁ Ἀναστάσιος Νικολαΐδης.

Αὐτοὺς τοὺς δύο τυπογράφους τοὺς μετέφεραν ὁ Ὑδραῖος πλοίαρχος Γιακουμάκης Τομπάζης ἀπὸ τὰ Ψαρά, πού τοὺς βρῆκε, στὴν Καλαμάτα, γιὰ ν' ἀναλάβουν τὶς τυπογραφικὰς ἐργασίας τοῦ πρῶτου ἑλληνικοῦ τυπογραφείου.

Ὁ Κωνστ. Τόμπρας κι' ὁ Ἀναστ. Νικολαΐδης, ἦσαν τυπογράφοι καὶ τὸ ἐπάγγελμά τους τὸ ἐξασκοῦσαν στὶς Κυδωνίες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου ἡ πόλις ἤκμαζε μέχρι τὰ 1821 καὶ τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον κυριαρχοῦσε στὴ ζωὴ τῆς εὐημερούσης πόλεως. Ὅταν, ὅμως, ἐκδηλώθηκε ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση οἱ Τοῦρκοι ἀγρίεψαν καὶ ἔγινε μὴ πρωτοφανῆς καταστροφὴ καὶ σφαγὴ εἰς βάρος τοῦ ἐκεῖ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ (3 Ἰουνίου 1821). Καὶ μόλις κατάφεραν καὶ σώθηκαν ἀρκετοί, πού μεταφέρθηκαν ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ καράβια στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν κι' ὁ Τόμπρας κι' ὁ Νικολαΐδης, καθὼς καὶ ἄλλοι, πού ὕστερα ἦρθαν στὴν κυρίως Ἑλλάδα κι' ἔδωσαν τὰ φῶτα τους καὶ τὶς προοδευτικὰς ἀντιλήψεις στὸ ἀναγεννώμενον Κράτος μας.

Ὁ Κωνστ. Τόμπρας ἔμαθε τὴν τυπογραφικὴν τέχνην

στὴ Βιέννη καὶ στὸ Παρίσι καὶ εἶχε δικό του μεγάλο τυπογραφεῖον στὶς Κυδωνίες μὲ πολλοὺς ἐργάτες, ἀρκετὸ ἀπὸ τοὺς ὁποίους δούλεψαν ὕστερα στὴν ἐλευθερωμένη χώρα μας.

Ὁ Τόμπρας μὲ τὸν βοηθὸν του Νικολαΐδη μεταφέρθηκαν στὴν Καλαμάτα, ὅπου στάλθηκε τὸ τυπογραφεῖον, πού εἶχε ἔρθει ἀπὸ τὴν Τεργέστη καὶ ὅπου ἐπρόκειτο νὰ ἐγκατασταθεῖ καὶ ὁ Δ. Ὑψηλάντης. Ὑστερα, ὅμως, ἄλλαξαν οἱ διαθέσεις τοῦ Ὑψηλάντη, ὁ ὁποῖος δὲν πῆγε ἐκεῖ, ἀλλὰ ἔστειλε τὸν Θεόκλητον Φαρμακίδην, ἱερωμένο καὶ λόγιον ἄνδρα, νὰ ἀναλάβει τὴν σύνταξιν τῆς πρώτης ἑλληνικῆς ἐφημερίδας.

Τὸ τυπογραφεῖον τοῦτο, πού ὠνομάσθηκε «Ἐθνικὴ Τυπογραφία», ἐγκαταστάθηκε σ' ἕνα χτίριον τῆς Καλαμάτας, πού ἦταν ἄλλοτε τζαμί, στὴν τουρκοκρατία, καὶ βρισκόταν ἐκεῖ πού σήμερον εἶναι οἱ ἀνδρικές φυλακές, κάτω ἀπὸ τὸ φρούριον τῆς πόλεως.

Πρῶτῃ δουλειᾷ τοῦ τυπογραφείου ἐκείνου καὶ τῶν δύο πρῶτων νεοελλήνων τυπογράφων, θεωρεῖται ἡ «Πρὸς τοὺς Ἑλληνας» προκήρυξις τοῦ Δημ. Ὑψηλάντη, πού τυπώθηκε καὶ κυκλοφόρησε στὰ μέσα Ἰουλίου. Τὸ χειρόγραφόν της εἶχε διαβαστεῖ στὸ λαὸ τῆς Ὑδρας στὶς 12 Ἰουνίου καὶ ἡ προκήρυξις αὐτὴ ἀνατυπώθηκε μὲσα στὴν ἐφημερίδα, πού βγήκε σὲ λίγες ἡμέρας.

Δεύτερη δουλειᾷ τῶν δύο τυπογράφων εἶναι οἱ «Στρατιωτικοὶ Νόμοι» τοῦ Δ. Ὑψηλάντη, στρατιωτικοὶ κανονισμοὶ δηλ., πού τυπώθηκαν στὶς 30 Ἰουλίου 1821.

Καί, πιθανώτατα, τρίτη μεγάλη δουλειᾷ τῆς «Ἐθνικῆς Τυπογραφίας» εἶναι ἡ πρώτη ἑλληνικὴ ἐφημερίδα στὴν νέα Ἑλλάδα, πού λεγόταν «Σάλπιγξ Ἑλληνική». Αὐτὴ ἦταν τετρασέλιδη καὶ δίσηλη, σὲ 40 σελῆμα καὶ ἔβγαλε 3 μόνα φύλλα, στὶς 1, 5 καὶ 20 Αὐγούστου τοῦ 1821. Ὑστερα διέκοψε τὴν ἔκδοσίν της ἀπὸ διαφωνία τοῦ «Συντάκτου» τῆς Θεοκλήτου Φαρμακίδην μὲ τὸν Δ. Ὑψηλάντη.

Λίγο ἀργότερα τὸ τυπογραφεῖον μεταφέρθηκε στὴν Τριπολιτσᾶ καὶ ὕστερα στὸ Ἄργος. Ἀλλὰ δὲν λειτούργησε στὶς δύο αὐτὰς πόλεις καθόλου, γιὰ τὸ Τόμπρας εἶχε ἀρρωστήσει καὶ δὲν μπορούσε νὰ ἐργασθεῖ. Κατόπιν τὸ τυπογραφεῖον μεταφέρθηκε στὴν Κόρινθο, ὅπου δούλεψε τυπώνοντας ἐπικεφαλίδες χαρτιῶν καὶ ἔγγραφα τῆς Διοικήσεως. Ἐκεῖ μάλιστα τυπώθηκε καὶ τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν Σύνταγμα, πού ψηφίστηκε ἀπὸ τὴν ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἀθῶν τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσιν. Καὶ τελικὰ τὸ πρῶτον αὐτὸ ἑλληνικὸν τυπογραφεῖον καταστράφηκε ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες τοῦ Δράμαλη, ὅταν κυρίεψαν τὴν Κόρινθο καὶ λεηλάτησαν τὴν πόλιν.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ τυπογραφεῖον αὐτὸ ὑπῆρχε, ὅπως εἴπαμε, καὶ ἕνα μικρὸν καὶ μισοχλασμένο πιεστήριον στὴν Ὑδρα. Γιὰ τὸ πιεστήριον τοῦτο δὲν ξέρουμε πολλά πράγματα, οὔτε πῶς βρέθηκεν ἐκεῖ. Ἐχομε, ὅμως, ἕνα ἔγγραφο, πού τυπώθηκε στὴν Ὑδρα, πιθανώτατα στὶς 28 Ἀπριλίου 1821 καὶ μὲ τὸ ὁποῖον εἶχαν ἐφοδια-

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ.— Με την πράξη 12824]20-8-48 κατατέθηκε στο Ειρηνοδικείο Αθηνών η συλλογική σύμβαση εργασίας, που εγκρίθηκε για τους εργατοτεχνίτες Λατόμους Μαρμάρων. Οί συμβαλλόμενοι καθορίσανε στη σύμβαση αυτή τὰ ήμεροκάματα, όσων εργάζονται σε λατομεία, έτσι:

1) Για τους τεχνίτες α' τάξεως (λαξευτές και έξο-
ρύκτες)	δρ. 20.000
2) Για τους τεχνίτες β' τάξεως (λαξευτές και έξο-
ρύκτες)	δρ. 20.000
3) Για τους μινადόρους και βοηθούς	δρ. 17.000
4) > > εργάτες > >	δρ. 15.000
5) > > μαθητευομένους έως 8 χρονών	δρ. 11.000

Τὰ ήμεροκάματα αυτά μπορεί να είναι μεγαλύτερα μέχρι 30οιο, με τον όρο όμως, να καλύτερευη και η απόδοση της εργασίας των εργατοτεχνιτών, ανάλογα με την αύξηση αυτή των 30οιο.

Τὰ ήμεροκάματα όμως που πληρώνονταν μέχρι τώρα και που τυχαίνει να είναι μεγαλύτερα, από αυτά που καθορίζονται παραπάνω, δεν μπορεί με κανένα τρόπο να γίνουν μικρότερα.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΩΝ ΣΧΙΣΤΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ.— Με την πράξη 12823]20-8-48 κατατέθηκε στο Ειρηνοδικείο Αθηνών, η συλλογική σύμβαση που εγκρίθηκε για εργατοτεχνίτες σχιστών μαρμάρων Αθηνών, της οποίας οι σπουδαιότερες διατάξεις είναι οι παρακάτω:

1) Εκείνοι που πάνε για πρώτη φορά στην ερ-
γασία	δρ. 14.600
2) Εκείνοι που έχουν δουλέψει 2 χρόνια το λι-
γότερο	δρ. 17.000
3) Οί υπεύθυνοι τεχνίτες, εργοδηγοί και μαρμα-
ροπριονιστές	δρ. 22.000

Τὰ ήμεροκάματα αυτά μπορεί να είναι μεγαλύτερα μέχρι 30οιο, με τον όρο όμως να καλύτερευη και η από-

σθει τὰ υδραίικα καράβια για να μην θεωρούνται πειρατικά. Ήταν τυπωμένο στην ελληνική και Ιταλική γλώσσα και στο σωζόμενο αντίτυπο αναγράφεται το όνομα «Δάντες Κυριάκου Ρήγας». Εκφράζουμε, λοιπόν, την γνώμη πως αυτός θα ήταν ο στοιχειοσυνθέτης του έντύπου εκείνου.

Το τυπογραφείο αυτό της "Υδρας" ήθέλησαν στα 1822 να διορθώσουν οι "Υδραίοι" караβοκώρηδες Γιακουμάκης και Μανώλης Τομπάζης. Διότι, ίσως, είχε χαλάσει και δεν είχε πολλά τυπογραφικά στοιχεία. Κάλεσαν, λοιπόν, κάποιον Έλβετον ώρολογοποιό, που δεν κατάφερε τίποτε, και ύστερα έναν άλλον Έλληνα τυπογράφο, τον Απόστολο Λιναρδόπουλο, από την Τριπολιτσά.

Ο Λιναρδόπουλος ειδικευμένος, φαίνεται, σε ξένα τυπογραφεία, καταπίεστη με ζήλο και δρεξή στο έργο του το και κατάφερε να χύσει σε μήτρες αρκετά τυπογραφικά στοιχεία. Άλλά πέθανε προτού κατορ-

δοση της εργασίας, ανάλογα με την αύξηση του μισθού των εργατοτεχνιτών.

Τὰ ήμεροκάματα όμως που πληρώνονταν μέχρι τώρα και που τυχαίνει να είναι μεγαλύτερα από κείνα που παραπάνω καθορίζονται, δεν μπορεί με κανένα τρόπο να γίνουν μικρότερα.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΠΟΥ ΥΠΗΡΕΤΕΙ Ο ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΜΙΣΘΩΤΟΣ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟ ΣΑΝ ΧΡΟΝΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ.— Στο περασμένο τεύχος, γράψαμε για τὰ ειδησεύματα που δίνει ο Νόμος 751]48 σε όσους αποστρατεύονται και είναι χωρίς δουλειά, σχετικά με την υποχρεωτική τοποθέτησή τους σε εργασίες. Τώρα θα αναπτύξουμε με λίγα λόγια ένα άλλο σπουδαίο ζήτημα, για τους στρατευομένους, που τακτοποιεί ο Νόμος αυτός.

—Με το άρθρο 12 του Νόμου 751]48 λύνεται το ζήτημα του χρόνου της υπηρεσίας στο στρατό του ιδιωτικού μισθωτού. Αναγνωρίζεται ότι, κάθε μισθωτός, που στρατεύθηκε, έχει δικαίωμα να θεωρήσει το χρόνο που πέρασε στρατιώτης, ότι τον πέρασε στην εργασία του και να τον υπολογίσει, σαν χρόνο πραγματικής υπηρεσίας, για την προσαύξηση του μισθού του, την προαγωγή του, τον κανονισμό της σύνταξής του κλπ.

—Το ζήτημα αυτό είχε γεννηθεί γιατί το άρθρο 1 του Ν. Δ. 346]1941 ώριζε ότι, «ο έν πολέμω χρόνος των έφ έδ ρ ω ν λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας προς προσαύξησην του μισθού, προαγωγήν κ.λ.π.». Ήπειδή δε τυπικά, δηλ. σύμφωνα με το Νόμο, που δημοσιεύθηκε τον Αύγουστο του 1945, ο πόλεμος λογίζεται ότι τέλειωσε στις 15 Αύγουστου 1945, δεν αναγνωριζότανε ο χρόνος υπηρεσίας, ο χρόνος εκείνων που υπηρετούσαν στο στρατό από τότε και ύστερα και έτσι γινότανε μιὰ αδικία εις τους στρατευομένους, γιατί τους έφερνε η διάταξη αυτή σε χειρότερη θέση από κεινούς που δεν πηγαίνανε στρατιώτες, γιατί άνήκαν σε πολύ μικρές κλάσεις, ή σε πολύ μεγάλες. Ύστερα το άρθρο 1 του Ν. Δ. 346]11 μιλούσε, όπως είπαμε, μονάχα για εφέδρους. Τώρα όμως με

θώσει να βάλει μπροστά το πιεστήριο. Τὰ τυπογραφικά στοιχεία, όμως, που κατασκεύασε χρησίμευσαν για να βγει στις 10 Μαρτίου του 1824, η δεύτερη έφημερίδα στο Μοριά, ο «Φίλος του Νόμου» της "Υδρας.

Άλλά μέχρι τὰ 1824, που άρχίζει μιὰ μεγάλη τυπογραφική κίνηση, λειτουργούσαν τυπογραφεία και στην Κρήτη και στη Χίο και στο Κρανίδι για τὰ όποια δεν υπάρχουν άρκετες πληροφορίες, ούτε για τους τυπογράφους που εργάστηκαν εκεί.

Άπό τους προμηθηνομευθέντας τυπογράφους ο Κωνστ. Τόμπρας είναι ένα σημαντικό πρόσωπο, που συχνά θά συναντὰ ο μελετητής της Ιστορίας της ελληνικής τυπογραφίας. Ο Άναστ. Νικολαΐδης εργάζεται κι' αυτός πολλά χρόνια ύστερα. Ο Άπόστ. Λιναρδόπουλος πέθανε νωρίς, όπως γράψαμε. Και ο Δάντες Κυριάκου Ρήγας δεν ξαναπαρουσιάζεται καθόλου.

ΘΑΝΟΣ ΒΑΓΕΝΑΣ

Ο ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ

ΕΦΕΔΡΟΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΝ.— Έδημοσιεύθη η γνωμάτευσις που περιμένατε. Στη σελίδα της <Εργατικής Νομοθεσίας με απλά λόγια> του τεύχους αυτού, θά βρήτε την απάντηση.

ΙΔΙΩΤΙΚΟΝ ΥΠΑΛΛΗΛΟΝ (Ένταύθα).— Δεν έχετε δίκαιο. Με το να σας αναθέσει καθήκοντα λογιστού, ή Α.Ε. που εργάζεσθε, ενώ εως τώρα κάνετε μόνο την άλληλογραφία όπως μάς γράψατε, δεν σας μεταβάλει τους όρους εργασίας. Γιατί έφ' όσον έξερετε λογιστικά και βγάξετε την εργασία μέσα στις 7 εργάσιμες ώρες, όπως μάς γράψατε σεις ο ίδιος, δεν υπάρχει πουθενά μεταβολή των όρων εργασίας. Μεταβολή των όρων εργασίας θά ήταν, ως σας έδινε ή Α. Ε. εργασία χειρότερη, ή που να σας μειώγη π. χ. αν σας ανέθετε δουλειά κλητήρα, τότε βέβαια θά μπορούσατε να θεωρήσετε τή σύμβαση εργασίας πως καταγγέλθηκε από μέρους του εργοδότη και να ζητήσετε την αποζημίωσή σας και να φύγετε.

ΜΑΧΟΜΕΝΟΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΝ.— Μάς γράψατε πως δεν είναι σωστό, να κρατιώνται από τὰ έπίδοματά των μαχομένων οι κρατήσεις του Ι.Κ.Α. Δεν έχετε δίκαιο. Οι κρατήσεις γίνονται προς το συμφέρον των μαχομένων. Γιατί συμβαίνει, όχι σπάνια, να γυρίζουν οι μαχομένοι με άναβολές, ένεκα κακής ύγείας, ή όποια δεν τους επιτρέπει να εργασθούν στον εργοδότη τους. Στις περιπτώσεις αυτές δεν μπορούν να πάρουν ούτε

το άρθρο 12 του Ν. 751]48 αναγνωρίζεται η υπηρεσία και στους κληρωτούς και τους έθελοντές.

ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗ ΝΥΚΤΕΡΙΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.— Το "Υγειο Έργασίας στο έγγραφό του αριθμ. 3333]48 λέει ότι το νοσηλευτικό προσωπικό που εργάζεται ώρες νυκτερινές κάνει να παίρνει, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 18310]46, πάνω στο μισθό του, και παραπανιστές άποδοχές ίσως με 25οιο.

ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ.— Το ίδιο προσωπικό όταν εργάζεται τις Κυριακές, κάνει να παίρνει 75οιο πάνω στο μεροκάματο της Κυριακής. Το μεροκάματο αυτό το βρίσκουμε, διαιρώντας το μισθό διά 25, που αντιστοιχεί στις εργάσιμες ήμέρες. Σα νυκτερινή εργασία λογίζεται και η νυκτερινή εργασία του Σαββάτου προς την Κυριακή.

ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΣΤΡΑΤΕΥΘΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΚΗΡΥΧΘΗΚΑΝ ΑΝΥΠΟΤΑΚΤΟΙ.— Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους με την απόφασή του 39]1948, δέχθηκε ότι, οι στρατεύσιμοι που επιβαρύνονται και με πρόσθετη υπηρεσία, επειδή είχαν κηρυχθεί άνυπότακτοι, έχουν το δικαίωμα να παίρνουν έπίδομα από τον εργοδότη τους, όσον καιρό υπηρετούν για να συμπληρώσουν τον κανονικό χρόνο της πραγματικής τους υπηρεσίας. Δηλ. αν ένας είναι της κλάσεως, να πούμε, 1943. και ή κλάση του υπηρέτησε 30 μήνες, αυτός έμεινε και 4 ακόμη μήνες στο στρατό για να κάνει και την πρόσθετη υπηρεσία του, για τους 30 μήνες θά παίρνει έπίδομα από τον εργοδότη του, όχι όμως για τους 4 μήνες της προσθέτου υπηρεσίας. Πάντως άμα από-

μισθό, ούτε έπίδομα στρατεύσεως από τον εργοδότη. Άν λοιπόν δεν γινόντουσαν οι κρατήσεις, δεν θά έπαιρναν ούτε έπίδομα άσθενείας από το Ι.Κ.Α. Ύστερα με τις κρατήσεις δεν χάνει κανένα δικαίωμα ο μισθωτός άπέναντι στο Ι.Κ.Α. Άν δεν γινόντουσαν οι κρατήσεις ο χρόνος της στρατεύσεως θά πήγαινε χαμένος, γενικά στους στρατευομένους μισθωτούς.

ΕΡΓΑΤΗΝ (Γύθειο).— Στο προηγούμενο τεύχος, από άβλεπία εγράφηκε, ότι δικαιούσθε να πάρετε 15 μεροκάματα αποζημίωση. Ένώ το σωστό είναι ότι, αφού είχατε στην εργασία σας πάνω από 5 χρόνια, συνέχεια και απολυθήκατε, κάνει σύμφωνα με το Δίγμα 18]7]1920 να πάρετε 30 μεροκάματα.

ΙΔΙΩΤΙΚΟΝ ΥΠΑΛΛΗΛΟΝ (Ένταύθα).— Τακτοποιήθηκε το ζήτημα της αναγνωρίσεως του χρόνου της στρατιωτικής υπηρεσίας με το άρθρο 12 του Ν. 751]48. Διαβάστε λεπτομέρειες στη σελίδα του τεύχους αυτού <Η Έργατική Νομοθεσία με απλά λόγια>.

ΕΜΠΟΡΟ-ΥΠΑΛΛΗΛΟΝ (Θήβας).— Έφ' όσον έχετε τρία χρόνια υπηρεσία, ήλικία 22 χρόνων και είσθε άγαμος, κάνει να πάρετε σύμφωνα με την από 81]12]47 συλλογική σύμβαση 385 χιλιάδες μισθό κατά μήνα, μειωμένο κατά 15 οιο επειδή πρόκειται για έπαρξια δηλαδή καθαρά 327 χιλιάδες. Άφου λοιπόν πέρνετε καθαρά 390, καλά σας πληρώνει.

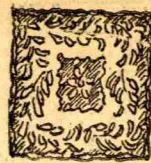
Ο ΕΙΔΙΚΟΣ

λυθεί από το στρατό, έχει το δικαίωμα να ξαναγυρίσει στη δουλειά του.

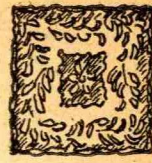
ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΣΤΡΑΤΕΥΘΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΤΙΜΩΡΗΘΗΚΑΝ ΜΕ ΦΥΛΑΚΙΣΗ ΑΠΟ ΣΤΡΑΤΟΔΙΚΕΙΟ.— Τα ίδια άκριβώς, ισχύουν και για κεινούς που τιμωρηθήκανε με ποινή φυλακίσεως από στρατοδικεία τον καιρό της στρατιωτικής τους υπηρεσίας. Για τον καιρό που θά υπηρετούν κανονικά, θά παίρνουν το έπίδομά τους. Για τον καιρό όμως που θά παραμείνουν για να κάνουν το χρόνο της φυλακίσεως, δεν θά παίρνουν έπίδομα. Φυσικά πρόκειται για κεινούς, που έχουν φυλακίσεις, που τους τις επιβάλανε στρατοδικεία και όχι άπλές (πειθαρχικές) φυλακίσεις. Πάντως κι' αυτοί που τιμωρηθήκανε από στρατοδικεία, μετά την άπόλυσή τους από το στρατό, θά ξαναγυρίσουν στην εργασία τους.

ΟΙ ΜΙΣΘΩΤΟΙ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝΕ ΔΥΟ ΜΗΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΟΝ ΕΡΓΟΔΟΤΗ ΤΟΥΣ ΚΙ' ΑΛΛΗ ΠΡΟ-ΥΠΗΡΕΣΙΑ, ΚΑΝΕΙ ΝΑ ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ.— Με την ίδια απόφαση, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, δέχθηκε ότι, όσοι μισθωτοί έχουν δυο μήνες υπηρεσία στον εργοδότη τους κι' άλλη προϋπηρεσία παλαιότερα σ' άλλους εργοδότες, έχουν δικαίωμα να προσμετρήσουν και την άλλη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Νόμου 3514]28 και να πάρουν από τον τελευταίο εργοδότη έπίδομα. Σε άλλο τεύχος θ' αναλύσουμε τον τρόπο που τις λεπτομέρειες της διαδικασίας για την προσμέτρηση αυτή.

Ο ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

Ο τρίτος διαγωνισμός της "Εργατικής Έστιας"

Η Κριτική Έπιτροπή του γ' διαγωνισμού διηγήματος της «Εργατικής Έστιας», αποτελούμενη από τους κ. κ. Πέτρο Χάρη, πρόεδρο και εισηγητή, Άλκη Θρύλο, Φάνη Μιχαλόπουλο και Πάνο Σπάλα, συνήλθε στις 27 Νοεμβρίου έ. έ. κ' αφού άκουσε τις κρίσεις του εισηγητού, απένευσε τὰ ἐξῆς βραβεῖα: Α' βραβεῖο (300.000 δραχμ.) στο διήγημα «Τὸ ἀηδόνι» τοῦ κ. Κ. Ε. Μυράτ, Β' βραβεῖο στο «Γέρο-Νικηφόρα» (δραχ. 150.000) τοῦ κ. Δημ. Ἀνδριόπουλου καὶ στο «Ἡ Μηλίτσα ποῦ ἔχε γαλάζια μάτια» (δραχ. 150.000) τοῦ κ. Παν. Κ. Παπαδοπούλου καὶ Γ' βραβεῖο (δραχ. 100.000) στο «Μπάριμπα-Γιώργη» τῆς δ. Μαρίας Μάνεση.

Η "ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ"

ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΟΥ

Ο τρίτος φιλολογικός διαγωνισμός της «Εργατικής Έστιας», ἡ ὡραία αὐτὴ πρωτοβουλία ποὺ μὲ τὰ ἀποτελέσματά της καὶ μὲ τὴν ὁμόθυμη ἐπιδοκιμασία πάει νὰ γίνῃ θεομῶς, παρουσιάζει καὶ ὁμοιότητες μὲ τοὺς προηγούμενους καὶ διαφορές. Εἶναι καὶ πάλι φανερὸ ὅτι πολλοὶ δὲν τολμοῦν ἀκόμη νὰ δοκιμάσουν τὶς ὅποιεςδήποτε δυνάμεις διαθέτουν, εἴτε γιὰτὶ νομίζουν πὼς ὁ ἀγῶνας αὐτὸς προορίζεται γιὰ τοὺς πολὺ γραμματισμένους ἢ ἐκείνους ποὺ ἔχουν δουλεύει τους νὰ γράφουν.—λάθος καὶ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο, ἀφοῦ ἡ «Εργατικὴ Έστια» κάλεσε μὲ τὸν πιὸ καθαρὸ τρόπο ὅλους τοὺς ἐργαζομένους ὄχι νὰ δεῖξουν ὅτι εἶναι διηγηματογράφοι ἀλλὰ νὰ δώσουν μιὰν εἰκόνα τοῦ καθημερινοῦ μόχθου των καὶ προπάντων νὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ δοῦμε πὼς σκέπτονται, πὼς αἰσθάνονται καὶ γενικὰ πὼς συμμετέχουν στὴν κοινωνικὴ ζωὴ,—εἴτε πάλι γιὰτὶ φοβοῦνται τὴ δημοσιότητα καὶ προτιμοῦν νὰ μείνουν μαζὶ μὲ τοὺς ἀναγνώστες ἀντὶ νὰ γίνονται ἀνάγνωσμα γιὰ τοὺς ἄλλους.

Ἐνας ἄνθρωπος τῆς βαρεῖας δουλειᾶς, ποὺ εἶναι καθεμέρα στο δρόμο μου καὶ συχνὰ μοῦ διατυπώνει τὶς ἀπορίες του ἀλλὰ καὶ μὲ ἀναγκάζει νὰ προσέχω τὴν ἀκονισμένη σκέψη του, μοῦ ἔκαμε, θυμᾶμαι, τὴν ἀκόλουθη χαρακτηριστικὴ ἐξομολόγηση ἔπειτ' ἀπὸ τὸν πρῶτο διαγωνισμὸ τῆς «Εργατικῆς Έστιας»: «—Νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, ἦθελα νὰ σᾶς στείλω κ' ἐγὼ τὰ ὀρνιθοσκαλισμάτά μου. Ἀλλὰ δὲ μετάνιωσα: καλύτερα νὰ διαβάζω τὼν ἄλλων καὶ νὰ σπᾶω κέφι παρὰ νὰ βλέπω τὰ δικὰ μου καὶ νὰ μὴν ξαίρω ποῦ νὰ κρυφτῶ». Κ' ἐκείνοι ποὺ διστάζουν καὶ προτιμοῦν σὰν τὸ φίλο μου νὰ διαβάζουν τὼν ἄλλων τὰ γραφτά, εἶναι πολλοί, εἶναι οἱ περισσότεροι. Κι' αὐτοὶ ἀκριβῶς δὲ μ' ἀφήνουν νὰ εἶμαι ἀπολύτως εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν διαγωνισμὸ. Ὅταν προσέλθουν κ' αὐτοὶ καὶ μᾶς στείλουν ὅπως μποροῦν, μὲ ὅποιονδήποτε τρόπο καὶ μὲ ὅποιαδήποτε λάθη, τὴν εἰκόνα τῆς καθημερινῆς τους ζωῆς, τότε ἡ ἐπιτυχία θὰ εἶναι ὀλόκληρη καὶ τότε ὁ διαγωνισμὸς τῆς «Εργατικῆς Έστιας» θὰ ἔχει δώσει κάτι περισσότερο ἀπὸ μερικὰ καλὰ διηγήματα: τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ ἓναν τέτοιον διαγωνισμὸ, ποὺ ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο νὰ ψάξῃ μέσα του, νὰ γνωρίσῃ καλύτερα τὸν ἑαυτὸ του καὶ νὰ δῇ μέσα στο βάσανό του πιὸ ἥρεμα τὸν προσρισμὸ του.

Μοιάζει, ἀκόμη, ὁ τρίτος αὐτὸς διαγωνισμὸς τῆς «Εργατικῆς Έστιας» μὲ τοὺς δυὸ προηγούμενους καὶ γι' ἄλλους λόγους (συμμετοχὴ ἀπὸ διάφορες πόλεις, ὑποβολὴ πολὺ ἀξιόλογων, ὅπως θὰ δοῦμε παρακάτω, ἀλλὰ καὶ ἀσημάντων κειμένων κλπ.), παρουσιάζει ὁμῶς καὶ

μιὰ γενικὴ καὶ βασικὴ διαφορὰ (δὲν θὰ ἐπιμενουμε στὶς λεπτομέρειες), μιὰ διαφορὰ ποὺ πολὺ θὰ διευκολύνῃ, νομίζω, τὰ μέλη τῆς Έπιτροπῆς στὴν κατάταξη τῶν διηγημάτων ποὺ διάβασαν καὶ στὴν ἀπονομὴ τῶν διακρίσεων. Στους προηγούμενους διαγωνισμοὺς, δυὸ ἢ τρεῖς ὑποψήφιοι ἦταν σχεδὸν ἰσοδύναμοι καὶ ἡ Έπιτροπὴ σκέφτηκε πολὺ πρὶν ἀπονεῖμῃ τὰ βραβεῖα καὶ τοὺς ἐπαίνους. Τώρα βλέπω πὼς ἡ δουλειὰ της εἶναι πολὺ ἀπλούστερη. Τὰ λίγα καλὰ διηγήματα ξεχωρίζουν ἀμέσως καὶ τ' ἄλλα δὲν ἀργοῦν νὰ ὑποχωρήσουν καὶ νὰ μείνουν συμπαθητικὰ ἀλλὰ ἀδέξια πρωτόλεια, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ διεκδικήσουν καμιά διάκριση.

Θὰ δώσω τὶς ἐντυπώσεις μου μὲ τὴ σειρά ποὺ ἔτυχε νὰ διαβάσω τὰ ἐννέα διηγήματα τοῦ διαγωνισμοῦ. Ἀρχισα ἀπὸ τὸ «Θὰ τηλεφωνῆσει...» καὶ γρήγορα εἶδα πόσο ἔχει παρανοηθεῖ ὁ σκοπὸς τοῦ διαγωνισμοῦ. Ὁ ἐργάτης ἢ ὁ ὑπάλληλος, ποὺ ἔστειλε αὐτὸ τὸ πεζογράφημα, ἀντὶ νὰ μᾶς πῆ πὼς περνᾶει τὶς ὥρες τῆς δουλειᾶς του κ' ἔτσι νὰ συνθέσῃ μιὰν εἰκόνα ἐργασίας, δηλαδὴ νὰ μεταφέρῃ στὶς σελίδες του τὸν παλμὸ τοῦ ὁμαδικοῦ μόχθου, κλείνεται στὸν ἑαυτὸ του καὶ παραδίνεται σὲ μιὰν ἐρωτικὴ ἀναμονή, ποὺ κ' αὐτὴ μᾶς ἀφήνει ἀδιάφορος γιὰτὶ ἔχει δοθεῖ ἄτεχνα καὶ προπάντων γιὰτὶ δὲν παρουσιάζει κάτι τὸ προσωπικὸ, ἔστω καὶ ἀδέξια διατυπωμένο. Τὸ «Θὰ τηλεφωνῆσει...» εἶναι ἓνα πρωτόλειο, ποὺ μένει ἔξω ἀπὸ τοὺς ὅρους τοῦ διαγωνισμοῦ.

Ἐρωτικὴ εἶναι καὶ ἡ διάθεση τοῦ διηγήματος ποὺ διάβασα ἀμέσως ἔπειτα κ' ἔχει τὸν τίτλο «Γιὰ τὴ Μηλίτσα ποὺ ἔχε γαλάζια μάτια», ἀλλὰ πόσο διαφορετικὴ, πόσο δυναμικὴ καὶ δημιουργικὴ! Στὸ διήγημα αὐτὸ, ποὺ τὸ θερμαίνει μιὰ ζεστὴ καρδιὰ καὶ τὸ κάνει δόκιμο πεζογράφημα μιὰ ἀνετη ἀφήγησι, βλέπουμε τί πλούτος ψυχῆς γίνεται ἓνας πρῶτος καὶ ἄγνός ἔρωτας καὶ πόσο μπορεῖ νὰ πολλαπλασιάσῃ τὴ δραστηριότητα ἐνὸς νέου πλὴν ἔμεινε ἀμόλευτος ἀπὸ τὶς λογῆς—λογῆς πονηρίας τῆς ταραγμένης ζωῆς τῶν ὁρίμων καὶ λίγο-πολὺ ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων. Ἐπειτα, τὸ πεζογράφημα αὐτὸ, χωρὶς νὰ εἶναι ἠθογραφία, ἔχει χρῶμα, ποὺ μᾶς μεταφέρει στὸ ἑλληνικὸ χωριό, καὶ πατάει σὲ ἔδαφος, ποὺ μᾶς εἶναι γνώριμο. Μὲ σταμάτησε ἀρκετὰ τὸ πεζογράφημα αὐτὸ καὶ νομίζω ὅτι πρέπει ν' ἀπασχολήσῃ καὶ τ' ἄλλα μέλη τῆς Έπιτροπῆς.

Ὁ «Μπάριμπα-Γιώργης» μὲ κερδίζει ἀμέσως μὲ τὴ ζωντάνια του, μὲ διασκεδάζει μὲ τὸ κέφι του καὶ μὲ ὑποχρεώνει, μὲ τὴν εἰρωνεία του ποὺ δείχνει τὸν ἄνθρωπο

τοῦ λαοῦ ποὺ ψήθησε στο καμίνι τῆς δύσκολης δουλειᾶς ἀλλὰ καὶ δὲν ἔπαψε νὰ πιστεῖται ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι μεγάλο ἀγαθὸ μ' ὅλες τὶς ἀναποδιές καὶ τὶς πίκρες της, μὲ ὑποχρεώνει νὰ τὸν συστήσω κ' αὐτὸν στὴν Έπιτροπὴ. Αὐτὸς ὁ γέρο-τραμβαγέρης, μὲ τὸ πείραγμα στὰ χεῖλη καὶ τὴν ἀπεριόριστη ἀνοχὴ γιὰ ὅλους καὶ γιὰ ὅλα, δὲν εἶναι σπάνιος στὴν ἑλληνικὴ ζωὴ καί, μὲ τὴν ἀπλὴ φιλοσοφία του, μᾶς δίνει ἓνα πολὺτιμο μάθημα: μᾶς κάνει νὰ καταλάβουμε ὅτι τίποτα δὲν ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὴν καλὴ καρδιά.

Κ' ἐρχόμαστε τώρα σὲ μιὰ θλιβερὴ ἐπικαιρότητα. Ὁ «Γέρο-Νικηφόρας» μᾶς πηγαίνει ἐκεῖ ποὺ ἡ Ἑλλάδα δίνει τὴ μεγάλη μάχη τῆς ἱστορίας της καί, ὅπως πάντα, χάνει πολλὰ παιδιά της. Ἡ ὑπόθεση τοῦ διηγήματος αὐτοῦ συνοψίζει τὴ σημερινὴ ἑλληνικὴ τραγωδία: οἱ ἐργάτες ποὺ δουλεύουν σ' ἓνα δημόσιο ἔργο, οἱ λίγοι στρατιῶτες ποὺ τοὺς προστατεύουν ἀπὸ κάθε ἐπιβουλὴ, οἱ ἀντάρτες ποὺ δὲν ἀργοῦν νὰ φανοῦν, ἡ μάχη ποὺ ἀκολουθεῖ, ἡ νίκη ποὺ κερδίζεται ἀπὸ στρατιῶτες κ' ἐργάτες μαζί, καὶ μέσα σ' ὅλα αὐτὰ κεντρικὴ καὶ δυνατὴ μορφή: ὁ Γέρο-Νικηφόρας, παλιὸς ἀγωνιστὴς καὶ Μακεδονομάχος, φλογερὸς πατριώτης κ' ἐμψυχωτῆς. Δύσκολο τὸ θέμα, ἐπικίνδυνη ἡ προσέγγισις σὲ ὕλικὸ ποὺ εἶναι ἀκόμα κεντρὴ ἐπικαιρότητα καὶ δὲν περναρεῖ εὐκολὰ στους αἰσθητικὸς νόμους. Ὅστόσο, ἀξιοσημεῖο τὸ ἀποτέλεσμα. Ἀξιοσημεῖο, προπάντων ὅταν ἀναμετρηθοῦν οἱ τόσες δυσκολίες. Ὁ νέος ποὺ ἔγραψε τὸ «Γέρο-Νικηφόρα», ἔκαμε ἓνα τόλμημα, ποὺ πρέπει νὰ ἐκτιμηθῇ.

Συμπαθητικὸ πρωτόλειο τὸ «Στὴ βρύση καὶ στὴ ροδιὰ»—κ' αὐτὸ ὁμῶς ἔξω ἀπὸ τοὺς ὅρους τοῦ διαγωνισμοῦ, ἀφοῦ ἐπιμένει μόνο σὲ μιὰν ἐρωτικὴ συνάντησι, —καὶ τὸ «Εἰκόνες καὶ συγκινήσεις ἀπὸ τὶς σκέψεις τῶν ἐργαζομένων» ἀδέξια κριτικὴ τῶν σκέψεων ποὺ κάνουν ὁ χτίστης, ὁ σοφὸς, ὁ ἐλαιοχρωματιστὴς ἀπάνω στὴ δουλειὰ τους.

ΓΝΩΜΕΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Οἱ κ. κ. Ἄλκη Θρύλος καὶ Πάνος Σπάλας συμφωνοῦν ἀπόλυτα μὲ τὴν γνώμη τοῦ κ. Πέτρου Χάρη ὡς πρὸς τὸ πρῶτο βραβεῖο, ἐπειδὴ ὁμῶς νομίζουν ὅτι τὰ διηγήματα «Μηλίτσα» καὶ «Νικηφόρας» στέκονται σὲ κάποιον καλλίτερο ἐπίπεδο ἀπὸ ἀπόψεως λογοτεχνικῆς διατυπώσεως, προτείνουν νὰ προταχθοῦν ἀπὸ τὸν «Μπάριμπα-Γιώργη». Μὲ τοῦτο, ὡς τονίζουν, δὲν θέλουν νὰ παραγνωρίσουν καὶ τὸν εὐχάριστο τόνο καὶ τὴν γοργό-

Καὶ τώρα ἡ ἐκπληξὴ τοῦ διαγωνισμοῦ: «Τὸ ἀηδόνι». Ἐνα σωστὸ διήγημα, καλὰ ὀργανωμένο, βουτηγμένο στὴν πίκρα τῶν μαύρων ἡμερῶν τῆς Κατοχῆς, φορτωμένο ἀπὸ καρτερία καὶ ὀργὴ ἑλληνικὴ,—εἰκόνα σκλαβιάς ἀλλὰ καὶ εὐψυχίας. Ὁ ἐργάτης ἢ ὁ ἐργαζόμενος, ποὺ ἔγραψε αὐτὸ τὸ διήγημα, δὲ βλέπει μόνο καὶ δὲν περιορίζεται ν' ἀφηγηθῇ καὶ νὰ συναρμολογήσῃ μερικὰ περιστατικά. Ἐχει μέσα του πολλὴ ἀνθρωπιά, πολλὴ ἀγάπη καὶ βαρὺ πόνο γιὰ τὸν ἄνθρωπο, κ' αὐτὴν τὴ συγκρατημένη ὀδύνη του σκορπίζει στο πεζογράφημά του καὶ μ' αὐτὴν κάνει τέχνη, ὄχι μὲ τὸ μῦθο, ὄχι μὲ τὰ μεγάλα καὶ δραματικὰ γεγονότα. Ἀλλὰ καὶ ὁ τόνος τῆς τρυφερότητος, ποὺ δίνεται μὲ τὴν παρουσία τοῦ μικροῦ ἐργάτη καὶ μὲ τὴ θυσία τους, πόσο καλὰ διαλεγμένοι εἶναι καὶ μὲ πόση δεξιότητα χρησιμοποιεῖται! Εἶναι ἓνα ἀληθινὸ διήγημα «Τὸ ἀηδόνι» καὶ ἀσφαλῶς τὸ καλύτερο ἀπὸ τὰ ἐννέα. Εἶναι ἡ ἐκπληξὴ τοῦ διαγωνισμοῦ, καθὼς σημείωσα. Ἀλλὰ καὶ γιὰ ἓναν ἐξωτερικὸ λόγον: Σὲ κάθε φράση καὶ σὲ κάθε λέξη ἀπίστευτες ἀνορθογραφίες, τόσες καὶ τόσο ἀσυγχώρητες ποὺ σὲ κάνουν νὰ σκεφθῆς: καμιά, λοιπόν, σχέση δὲν ἔχει ἡ τέχνη μὲ τὴ γραμματικὴ;

Θὰ σημειώσω, τέλος, ὅτι τὸ «Laboramus» καὶ τὸ «Ἰπποτισμοὶ καὶ δεινοπαθήματα» εἶναι ἀπλὲς ἐκθέσεις ἰδεῶν, ποὺ καμιά συγκίνησις δὲ μᾶς προσφέρουν καὶ καμιά λογοτεχνικὴ μορφή δὲν παρουσιάζουν, καὶ θὰ γυρίσω σὲ μιὰν ἀρχικὴ παρατήρησή μου. Ὅτι τὸ ἀξιόλογο ξεχωρίζει εὐκολὰ ἀνάμεσα στὰ ἐννέα διηγήματα τοῦ διαγωνισμοῦ. Καὶ ἡ ὑπεροχὴ τοῦ «Ἀηδονοῦ» γίνεται ἀμέσως αἰσθητὴ.

Προτείνω, λοιπόν, τὴν ἀπονομὴ α' βραβεῖου στο «Ἀηδόνι» καὶ τριῶν β' βραβεῖων στο «Γιὰ τὴ Μηλίτσα ποὺ ἔχε γαλάζια μάτια», στο «Γέρο-Νικηφόρα» καὶ στὸν «Μπάριμπα-Γιώργη».

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

τητα τῆς εἰκόνας τοῦ ἀφηγήματος αὐτοῦ, ποὺ μένει ὁμῶς ἓνα εὐχάριστο σκίτσο. Εἰδικὰ γιὰ τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δεύτερα, τὸν «Νικηφόρα», τὰ μέλη φρονοῦν ὅτι δὲν ἐμφανίζει μὲν τὴ σχετικὴ λογοτεχνικὴ ὀριμότητα τῆς «Μηλίτσας» καὶ τοῦ «Μπάριμπα-Γιώργη», ἔχει ὁμῶς μιὰ συναρπαστικὴ ζωντότητα καὶ ἐνθουσιασμὸ ποὺ ζωντανεύουν ἰδίως τὴν κεντρικὴ μορφή τοῦ παλαιοῦ Μακεδονομάχου Νικηφόρα.

Ο Δ' ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ «ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ»

Ὁ φιλολογικὸς διαγωνισμὸς τῆς «Εργατικῆς Έστιας», ποὺ ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἐπιτυχία του ἐξηγοῦνται στὴν ἀντικρινὴ σελίδα, προκηρύσσεται καὶ πάλι μὲ τοὺς ἴδιους ὅρους, δηλαδὴ μὲ θέμα τὶς σκέψεις καὶ τὶς συγκινήσεις τῶν ἐργαζομένων ἀπὸ τὴν καθημερινὴ τους δουλειὰ καὶ μὲ συνολικὰ βραβεῖα 700.000 δραχμ., ποὺ θὰ τὶς μοιράσῃ ἡ Κριτικὴ Έπιτροπὴ τοῦ διαγωνισμοῦ ὅπως νομίσῃ καλύτερα.

Προθεσμία ὑποβολῆς χειρογράφων στὰ γραφεῖα τῆς «Εργατικῆς Έστιας» (Ἰπουργεῖο Ἐργασίας, τηλ. 64.105) ὡς τὸ τέλος Ἰανουαρίου 1949.

Τὰ χειρόγραφα πρέπει νὰ συνοδεύονται ἀπὸ ἓναν κλειστὸ φάκελο, ποὺ θὰ ἔχη τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέα κ' ἓνα ρητὸ ἢ μιὰ φράση ὅμοια μ' ἐκείνην ποὺ θὰ εἶναι γραμμένη στο ἀπάνω μέρος τῆς πρώτης σελίδας τῶν χειρογράφων.

Η «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ»

= ΕΙΔΗΣΕΙΣ =

Κατόπιν απόφασης του Δ. Συμβουλίου της «Εργατικής Έστίας» εστάλησαν εις την οργάνωσιν «Οί φίλοι του Στρατού» 4200 βιβλία εκ της σειράς των μέχρι τώρα εκδοθέντων παρά του 'Οργανισμού βιβλίων.

— Από αυτά τα 2600 βιβλία είνε το «Δημοτικό Έργατικό Τραγούδι» και τα υπόλοιπα 1600 το βιβλίο «Η αξία της Ελλάδος για το μέλλον του κόσμου».

— Τα έν λόγω βιβλία, ήρχισαν διανεμόμενα εις τας μαχομένας μονάδας του Στρατού μας.

— Εκτός των αποστελλομένων εις αυτό 60 αντίτυπων του περιοδικού μας, το ύφυπουργείον Τύπου και Τουρισμού μας εξέητησε δι' έγγραφου του και έτερα 20 τεύχη προς εξυπηρέτησιν των εις το εξωτερικόν Έλληνικών υπηρεσιών.

— Η αποστολή ενηργήθη, κατόπιν δοθείσης σχετικής εγκρίσεως παρά της διευθύνσεως της «Εργατικής Έστίας».

— Κατόπιν έγγραφου της Πανελληνίου Σχολής Κλωστικής—Υφαντικής και Πλεκτικής (Σ.Κ.Υ.Π.), ένεκρίθη ή τακτική αποστολή εις αυτήν 25 τευχών του περιοδικού μας.

— Ταυτα θα χρησιμοποιηθούν ως αναγνωστικά των μαθητών των μικρότερων τάξεων.

— Σεμνή και άπεριττη ήταν ή έορτή που έδόθη διά την 28ην 'Οκτωβρίου, εις το Κέντρον Έργαζομένου Κοριτσιού (Κ.Ε.Κ.)

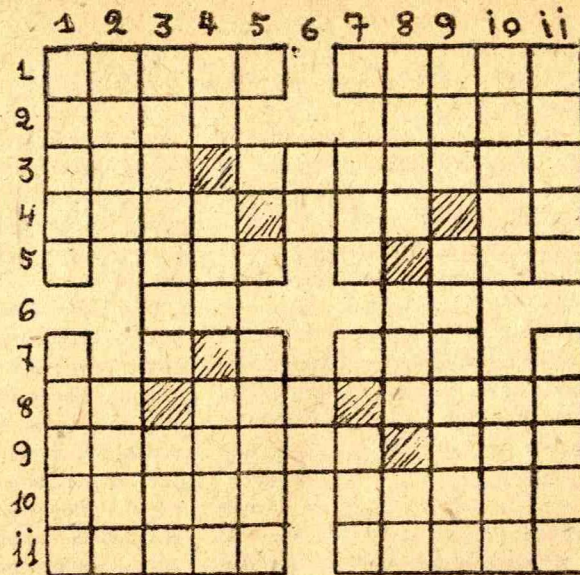
— Απηγγέλθησαν ποιήματα, εξετελέσθησαν διάφορα πατριωτικά σκέτι και έτραγουδήθησαν πολλά ώραία τραγούδια υπό της χορωδίας των εργαζομένων κοριτσιών.

— Την σημασίαν της εθνικής μας έορτής, εξέησε δι' ώραίον και συγκινητικών λόγων ή έπιμελήτρια του Κ.Ε.Κ. κ. Κωνσταντινίδου.

— Το Διοικητικόν Συμβούλιον της Έργατικής Έστίας δι' απόφασεως αυτού ένεκρίνε την χορήγησιν του ποσού των 12.000.000 δραχμών προς ένίσχυσιν της «Φανέλλας του Στρατιώτου».

— Ο θίασος Μαριονετών της «Εργατικής Έστίας» έδωσεν σειράν κατά το τελευταίον αυτό διάστημα παραστάσεων χάριν των εργαζομένων εις το έργοστάσιον «Α)φοί Δρακόπουλοι», εις την βιομηχανικήν εταιρείαν Πλεκτικής—Υφαντουργίας, εις το 'Υφαντήριον 'Αργυροπούλου, εις το στρατιωτικόν έργοστάσιον Πειραιώς, εις την Σχολήν Κλωστικής—ύφαντικής—πλεκτικής του Ν. Φαλήρου κλπ.

ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ ΜΑΣ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

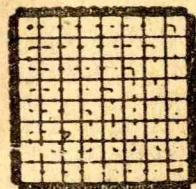
1) 'Ασθένεια που παρουσιάζεται πιο πολύ στα μικρά.—Χάνεται μεταξύ των ανθρώπων. 2) Κυνήγι.—Μουσικόν όργανον. 3) Φέρω, οδηγώ.—Τέτοιον τον βλέπουμε τον ουρανό. 4) Μέρος της κεφαλής.—Σήμα κινδύνου.—Νότα μουσικής. 5) 'Αλογο. 6) 'Αρθεο—Κτητικόν. 7) 'Αβίδ. Πόλις της Παλαιστίνης. 8) Μονάς μετρήσεως.—Χλόη.—Πρόθεσις. 9) 'Ο μεγαλύτερος λιμνή της Μεσογείου (άνορθ.)—Δεσποινίς (ξεν.). 10) Θεά των Αιγυπτίων.—'Ολοι το φοβόμαστε. 11) Κουρέλι.—'Αντωνυμία (θηλ. Γεν.).

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1) Μία των 'Ιονίων νήσων.—Το ύψηλότερον ύψιπεδον της γής. 2) Τελειώνω.—Αυτά δεν κάνουν τον παπά. 3) Τα χρησιμοποιούσαν πολύ οι 'Ιταλοί.—Κοιμήτης. 4) Θεός των Αιγυπτίων.—Λέξις που την χρησιμοποιούμε όταν παίζουμε χαρτιά. 5) Νότα μουσικής. 6) Δηλώνει συγκατάβαση.—Δίφθογγος. 7) 'Αντζελος. 8) Χωρίς αυτό είναι άνοστα.—Έκτελούν μεταφορές.—Δύο όμοια φωνήεντα. 9) Χρονικό έπίρρομα.—'Ιστορική νήσος. 10) Βουνό.—'Αλλοίμονο άν την χάσης. 11) Κατεργασμένο ξύλο.—Τουρκικός τίτλος.

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ 4ΟΥ (16ου) ΤΕΥΧΟΥΣ

Παιχνίδια

'Ακολουθείτε τις γραμμές του σχεδίου.

Κυβόλεξο

1) ΛΑΟΣ 2) ΑΡΜΑ 3) ΟΜΜΑ 4) ΣΑΑΡ.

ΙΣΤΟΡΙΟΥΛΕΣ

Για ποιό λόγο

Κάποτε ρώτησαν τον Δούκα του Devonshire, άνθρωπο πολύ πλούσιο και με μεγάλη φήμη, γιατί έννοσι να ταξιδεύει τρίτη θέση, αφού έθεωρείτο, ότι άνήκε στην άφρόκρεμα της 'Αγγλικής άριστοκρατίας.

—Γιατί δεν υπάρχει τέταρτη, απάντησε ήρεμα ο Δούκας.

*

Πότε

'Ο Δρ Χέρτσ, άρχιραββίνος της Μ. Βρεταννίας, και ο καρδινάλιος Μπούρνι, καθολικός άρχιεπίσκοπος, βρέθηκαν κάποτε άπέναντι ο ένας στον άλλον, σ' ένα ξστιατόριο.

—Πότε τέλος πάντων θα αποφασίσετε να δοκιμάσετε αυτό το θαυμάσιο χοιρινό; ρωτά ο καρδινάλιος με άρκετη ειρωνεία.

—Την ήμέρα του γάμου σας, απάντησε ο ραββίνος.

*

'Απάντηση πληρωμένη!

Κάποιος πήγε ν' αγοράση ψωμί από ένα φούρνο. 'Ο φούρναρης πήρε ένα καρβέλι και τ'έδωσε. 'Ο άνθρωπος, αφού το πήρε στα χέρια του, του λέει με δυσπιστία.

—Μά αυτό είναι λιγότερο από όκιά!

—Δέν πειράζει, απαντά ο φούρναρης, θα το κουβαλήσετε πιο εύκολα. 'Ο άλλος δέν ειπε τίποτα. 'Εβγαλε 4 δρχ. από την τσέπη του και του τις έδωσε.

—Λάθος κάνεις, του λέει ο φούρναρης. Μου έδωσες 4 δρχ. αντί 5.

—Δέν πειράζει, του απαντά, θα τις μετρήσης πιο εύκολα.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

σύμφωνα με το άρθρο 6 § 1 του Α. Ν. 1092/1938 :

Έκδοσις

της «Εργατικής Έστίας» :
Πρόεδρος 'Επιτροπής 'Υλης
Π. Δ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΤΟΙΚΙΑ; ΣΙΝΑ 42

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ 'Μ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ
ΣΩΔ. ΠΗΓΗΣ 48 - ΤΗΛ. 25.257

ΠΡΟΣΤΑΜΕΝΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΣΠ. ΜΟΥΡΤΖΑΚΗΣ - ΑΘ. ΓΑΒΘΑΣ
ΚΟΛΟΦΩΝΟΣ 6 ΑΧΙΛΛΕΩΣ 63
ΑΘΗΝΑΙ

ΛΑΧΕΙΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΚΕΡΔΗ: 2.964.700.000

8 ΣΠΙΤΙΑ, εκ των οποίων μία ολόκληρος ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑ

"Όπως πάντοτε, τα σπίτια παραδίδονται άμέσως εις τον τυχερόν χωρίς αυτός να δαπανήση ούτε μίαν δραχμήν. "Όλα καινούργη, έλεύθερα μισθώσεως και άφορολόγητα.

==== Κυκλοφορούν τα όλίγα έναπομείναντα λαχεία =====

'Ολόκληρον ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑΝ θα πάρη ο πρώτος τυχερός,
ΕΛΕΥΘΕΡΑΝ — ΚΕΝΗΝ — ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΟΝ
Γωνία Πιπίνου — Καλύμνου

"Οροφοι 5 — Διαμερίσματα 9 και 3 βοηθητικοί χώροι εις το ήμιυπόγειον.
"Άλλοι τυχεροί θα πάρουν από μίαν κατοικίαν έλευθέραν, κενήν και άφορολόγητον έπίσης.

Χιλιάδες τυχερών θα κερδίσουν υπέρ τα τρία δισεκατομμύρια δραχμών ΑΚΙΝΗΤΑ και ΜΕΤΡΗΤΑ.

